

Naša GOSPA

LIST KATOLICNE ZUPNE - HUBROVNIK, godište XXIV, broj 58 - junij 2018. - ISSN 1330-7908

Sadržaj

Uvodna riječ	4	Razgovor ugodni: dr. sc. Antun Česko	28
Božićni blagoslov obitelji u njihovim domovima	4	Moja životna priča i vječna povezanost s rodnim Dubrovnikom	28
Maranatha	5	Blagoslov kuća	29
Papa Franjo	6	Zaslužni ljudi	30
Iz poruke Svetog Oca Franje za 2. svjetski dan siromaha	6	Don Ivo Matijaca	30
Crkveno učiteljstvo	8	Ljudi koje pamtimo	31
Sveti Pavao VI - svetac koji je poznao Hrvate	8	Miljenko Foretić	31
Znak mira i prostor slavlja	10	Don Luka Depolo	32
Obljetnice	11	Naši pokojnici	33
Devedeseta obljetnica smrti biskupa Josipa Marčelića	11	Don Martin Sentić	33
Katedralna baština	12	Fr. Daniel Miho Mrnarević	33
Suradnja biskupa Marčelića i kipara Marina Radice	12	Iz župnih matica	34
Odgaj mladih	13	Kršteni, vjenčani, umrli	34
Baština u daskama ljubavi	13	Župni album	35
Pjesničko stvaralaštvo	15		
Hodočašća	16		
Hodočašće izvor crkvenog i duhovnog zajedništva	16		
Hodočašće u Siracusu	17		
Župna kronika	18		
Podjela sakramenta Potvrde u Blatu	18		
Koncert u sjećanje na pokojnu Margit Cetinić	18		
Proslava Velike Gospe u katedralnoj župi	19		
“Velika povijest dubrovačke glazbe”	21		
Četvrti “Marijanski zavjet za domovinu”	22		
Duhovna obnova za mlade don Damira Stojića	23		
Misa za pokojne branitelje	24		
Zaređena trojica đakona	24		
Govor na Daksi	27		

Lovro Dobričević, Bogorodica s djetetom, poliptih (1465.), crkva na Dančama

Impressum

“Naša Gospa”, list Katedralne župe Gospe Velike u Dubrovniku, izlazi od travnja 1995., ISSN 1330-7908.

Nakladnik: Gradski župni ured, Kneza Damjana Jude 1, 20000 Dubrovnik, e-pošta: katedrala.dubrovnik@gmail.com.

Glavni i odgovorni urednik: don Stanko Lasić (stanko.lasic@du.t-com.hr).

Uredništvo: Ivo Marlais, Ljiljana Stjepanović, Mirjana Kaznačić, Mateo Batinić, Eržebet Đanić i Ivan Viđen. Tisak Nakladnička kuća Tonimir d.o.o., Varaždinske Toplice

DON STANKO LASIĆ

Božićni blagoslov obitelji u njihovim domovima

U našim krajevima već dugo se ustalila praksa božićnog blagoslova kuća i obitelji. Korisno je i potrebno znati što o tome govori Rimski obrednik „Blagoslovi“ koji je odobren 1985. godine.

Po Kristovoj zapovijedi duhovni pastiri moraju među svojim najznačajnijim pastirskim dužnostima voditi brigu o posjećivanju kršćanskih obitelji i navještati im Kristov mir, kao što je to Krist preporučio svojim učenicima: „U koju god kuću uđete, najprije recite ‘Mir kući ovoj’ „ (Lk 10,5).

Stoga se župnicima i njihovim pomoćnicima preporučuje da posjećuju obitelji na svom području. To je dragocjena prigoda za izvršavanje pastirske službe jer pruža mogućnost upoznavanja pojedine obitelji. Budući da Red godišnjeg blagoslova obitelji u njihovim domovima ima izravno u vidu obitelj, zahtjeva se nazočnost njezinih članova. Stoga neka se blagoslov kuća ne obavlja bez nazočnosti njihovih stanovnika vjernika koji u doba blagoslova mogu biti u kući.

Slavitelj će kao istaknutije dijelove uvijek sačuvati čitanje riječi Božje i blagoslovnu molitvu, a druge će dijelove prilagoditi prilikama pojedinih obitelji i mjesta. Neka u obavljanju slavlja posveti ljubaznu pažnju svim nazočnima, a posebnu ljubav neka pokaže djeci, starcima i bolesnicima.

Duhovni pastir mora nastojati oko toga da bi u njegovoj osobi sam Krist Gospodin unišao u dom koji se blagoslivlje i donio mir i radost.

Blagoslov započinje pozdravom slavitelja: *Mir kući ovoj i svima koji prebivaju u njoj*, a svi nazočni odgovore: *I s duhom tvojim*. Potom slavitelj pripravi nazočne da prime blagoslov ovim riječima: *U ovim božićnim blagdanima slavimo rođenje Isusa Krista, Boga i čovjeka. Bog u obličju čovjeka boravio je među ljudima. Po ovom posjetu službenika Crkve Krist ulazi u vaš dom da vam donese mir i radost.*

On će vam navjestiti radosnu vijest spasenja u riječi Božjoj i okrijepiti vas po molitvi crkve za blagoslov vaše obitelji. Pripravimo stoga svoja srca da bismo po Duhu Svetom mogli čuti riječ Kristovu i primiti okrepu njegova blagoslova.

Tada slavitelj pročita jedan odlomak Svetoga pisma. Ako je zgodno, može se kao odgovor na riječ Božju izmoliti ili otpjevati psalam s pripjevom, ili se može uzeti koja božićna popijevka. Slavitelj, prema prilikama, održi nazočnima kratki nagovor da vjerom shvate smisao slavlja.

Slijedi zajednička molitva: Slavitelj započne: *Braćo! Krist svojim je rođenjem u ljudskoj obitelji posvetio obiteljski život. Molimo da blagoslovi i vašu obitelj te je obdari čvrstoćom u vjeri, mirom, slogom, ljubavlju i napretkom.* Zavapimo: na što nazočni odgovore: *Gospodine usliši nas! Slijede prošnje koje može izreći slavitelj ili netko od nazočnih i molitva Oče naš nakon čega slavitelj ispruži ruke iznad članova obitelji i moli: **Bože naš Oče! U rođenju svoga Sina očitovao si nam primjer savršene obitelji. Blagoslovi ovu obitelj, njihov stan i svu imovinu. Učvrsti vjeru njezinih članova, zbližuj ih iz dana u dan sve većom ljubavlju, daj im zdravlje duše i tijela da se ovdje i u vječnosti raduju tebi. Po Kristu Gospodinu našem.*** Svi odgovore: Amen.

Nakon blagoslovne molitve slavitelj poškropi blagoslovljenom vodom nazočne i kuću govoreći: *Nek nam ova voda bude spomen krštenja i nek nas podsjeti na Krista koji nas je otkupio svojom mukom i uskrsnućem. Amen.* Pohvalno je slavlje završiti prikladnom pjesmom.

U nadi da će božićni blagoslov biti obiteljski svima želim sretan Božić i blagoslovljenu 2019. godinu.

BISKUP MATE UZINIĆ

Maranatha

S nadom da komercijalizirani “adventi” neće ugušiti naš ovogodišnji Božić, odnosno da ćemo uspjeti liturgijski kvalitetno posadašnjiti prvi Kristov dolazak, živjeti njegove sadašnje dolaske i biti spremni za onaj konačni susret s njim, svima želim blagoslovljeno vrijeme došašća riječima koja bi u svakom smisli trebale biti obilježje ovog vremena, ali i našeg kršćanskog života uopće: Gospodin je došao! Maranatha! Dođi Gospodine Isuse!

1. nedjelja došašća (C), 2018.

Došašće ili advent nije božićno vrijeme, kako nam to sugeriraju komercijalizirani adventi naših gradova i trgovačkih centara, nego je vrijeme pripreme za Božić. To je bitna razlika koju, nažalost, lako zaboravimo, a onda s tim zaboravimo i to da značenje liturgijskog vremena došašća daleko nadilazi iščekivanje konkretnog Božića jer u sebi uključuje još tri daleko važnija iščekivanja.

Prvo je iščekivanje onog povijesnog Kristovog dolaska kojega se u ovom vremenu, a osobito u Božiću, liturgijski sjećamo. To iščekivanje ulomak iz Knjige proroka Jeremije koji nam je danas ponuđen kao prvo čitanje sažima u Božju poruku o danima kad će ispuniti svoja obećanja i učiniti da nikne u Davidu izdanak pravedni. Mi kršćani vjerujemo da se to obećanje ispunito u Isusu iz Nazareta, da je on koji se rodio od Djevice Marije u Betlehemu, obećani izdanak pravedni.

Drugo je iščekivanje onog konačnog Kristovog dolaska koji sebe ovim liturgijskim vremenom želimo dodatno posvijestiti i za koji se, na neki način, liturgijski pripravljamo. O tom konačnom Kristovom dolasku na svoj način progovara današnje evanđelje govoreći o kraju svijeta koji poznajemo i Sinu Čovječjemu koji će nakon toga doći s velikom moći i slavom. Evo zašto za nas kršćane govor o

kraju nije nikad ispunjen očajem, nego u sebi uvijek nosi poruku nade. Kraj, zapravo, nije kraj nego novi početak, novo stvaranje kojim će biti ispravljeno ono što je krivo pošlo nakon prvog stvaranja. Taj će se kraj, koji nije kraj nego novi početak jer ćemo tad susresti Sina Čovječjega u kojemu mi kršćani prepoznajemo Isusa iz Nazareta, dogoditi za svakog od nas osobno u trenutku naše smrti, a za sve nas na kraju vremena kad će Isus Krist, kako smo to promišljali i ispovjedili prošle nedjelje, biti postavljen za Kralja svega stvorenja.

Konačno, treće iščekivanje je iščekivanje Isusa Krista i prepoznavanje njegovih dolazaka u našoj sadašnjosti. To iščekivanje ovisi o kvaliteti našeg liturgijskog prisjećanja na prvi Kristov dolazak. Evo zašto je važno ne dozvoliti da nas zahvate i zavedu komercijalni adventi koji su suprotnost od onoga o čemu progovara današnji evanđeoski ulomak kad govori o budnosti i upozorava nas na opasnost da nam srca otežaju u proždrljivosti, pijanstvu i životnim brigama. To koliko smo u tome uspjeli, najbolji je znak jesmo li iz liturgijskog prisjećanja na prvi Kristov dolazak išta naučili i – trudeći se u okolnostima bezizlazne tjeskobe i straha koji nisu samo pitanje budućnosti nego na svoj način i naše sadašnjosti – dozvolili milostima koje nam je osigurao prvi Kristov dolazak da zahvati u naše živote, da nas usprave, podignu naše glave. Istovremeno o tom našem sadašnjem iščekivanju – za koje nam Isus kaže da treba biti budno i u molitvi, a sv. Pavao u ulomku iz Prve poslanice Solunjanima koji nam je ponuđen kao drugo čitanje tome dodaje da treba biti takvo da jedni prema drugima i prema svima obilujemo ljubavlju, čvrstih i besprijekorno svetih srca pred Bogom i Ocem našim – ovisi kvaliteta našeg konačnog susreta s Isusom Kristom koji će se dogoditi o dolasku Gospodina našega Isusa Krista i svih svetih njegovih s njime, odnosno kvaliteta onog našeg stati pred Sina Čovječjega koje daje smisao ne samo našem biti kršćani, nego smisao ljudskom životu uopće.

S nadom da komercijalizirani “adventi” neće ugušiti naš ovogodišnji Božić, odnosno da ćemo uspjeti liturgijski kvalitetno posadašnjiti prvi Kristov dolazak, živjeti njegove sadašnje dolaske i biti spremni za onaj konačni susret s njim, svima želim blagoslovljeno vrijeme došašća riječima koje bi u svakom smisli trebale biti obilježje ovog vremena, ali i našeg kršćanskog života uopće: Gospodin je došao! Maranatha! Dođi Gospodine Isuse!

PAPA FRANJO

Iz Poruke Svetoga Oca Franje za 2. svjetski dan siromaha

Obuzme me ganuće kad vidim kako se mnogi siromašni poistovjećuju s Bartimejem iz Markova Evanđelja (usp. 10, 46-52). Slijepi prosjak Bartimej “sjedio je kraj puta” (r. 46) i čuvši da prolazi Isus “stane vikati” i zazivati “Sina Davidova” da mu se smiluje (usp. r. 47). “Mnogi ga ušutkivahu, ali on još jače vikaše” (r. 48). Božji Sin je čuo njegov vapaj: “Što hoćeš da ti učinim?” Slijepac mu reče: “Učitelju moj, da progledam” (r. 51). Ovaj tekst iz Evanđelja zorno pokazuje ono što se u Psalmu najavljuje kao obećanje. Bartimej je siromah lišen temeljnih sposobnosti kao što su vid i sposobnost da se uzdržava svojim radom. Koliki putovi i danas dovode do raznih oblika nesigurnosti! Nedostatak temeljnih sredstava za život, marginaliziranost kad osoba više nije u punoj radnoj snazi, razni oblici društvenog ropstva, usprkos napredcima koje je postiglo čovječanstvo... Koliki siromasi danas poput Bartimeja sjede kraj ceste i traže smisao svog postojanja! Koliki se pitaju zašto su se našli na dnu i kako od toga stanja pobjeći! Čekaju da im netko pristupi i kaže: “Ustani! Zove te!” (r. 49).

Nažalost, često se događa suprotno: siromasima se upućuju riječi prijekora i poziva ih se da šute i trpe. Ti su glasovi neskladni, često uvjetovani strahom od siromaha, koje se smatra ne samo siromašnima nego i ljudima koji donose nesigurnost i nestabilnost, odvojenima od svakodnevnih navika i, prema tome, osobama koje treba odbaciti i skloniti od očiju javnosti. Teži se tome da se stvori distancu između njih i nas, ne shvaćajući da se time udaljavamo od Gospodina Isusa, koji ne odbacuje siromahe, nego ih poziva sebi i tješi ih. Kako su samo prikladne riječi proroka koji se odnose na način života vjernika: “Kidati okove nepravedne, razvezivat’ spona jarmene, puštati na slobodu potlačene, slomiti sve jarmove; podijeliti kruh svoj s gladnima, uvesti pod krov svoj beskućnike, odjenuti onog koga vidiš gola” (Iz 58, 6-7). Djela poput ovih omogućuju

oprostenje grijeha (usp. 1 Pt 4, 8), utirati put pravdi te da, jednom kad mi budemo ti koji budu vapili Gospodinu, on odgovori i kaže: Evo me! (usp. Iz 58, 9).

Siromasi su prvi kojima je dano prepoznati Božju prisutnost i svjedočiti njegovu blizinu u vlastitom životu. Bog ostaje vjeran svojem obećanju, ni u tamnoj noći ne uskraćuje toplinu svoje ljubavi i svoje utjehe. No, da bi se nadvladalo mučno stanje siromaštva nužno je da siromasi osjete prisutnost braće i sestara koji se brinu za njih i koji im otvaraju vrata svog srca i života i daju im osjećati se kao prijatelji i članovi obitelji. Samo na taj način možemo otkriti “spasenjsku snagu koja je na djelu u njihovim životima” i “staviti ih u središte života Crkve” (Apost. pob. Evangelii gaudium, 198).

Na ovaj Svjetski dan pozvani smo provesti u djelo riječi iz Psalma: “Siromasi će jesti i nasitit će se” (Ps 22, 27). Znamo da se u Jeruzalemu, nakon žrtvenog obreda, održavala gozba. Upravo je to iskustvo prošle godine obogatilo Prvi svjetski dan siromaha u mnogim biskupijama. Mnogi su našli toplinu doma, radost blagdanskog stola i solidarnost onih koji su blagovali s njima na jednostavan i bratski način. Volio bih da se i ove godine, a i ubuduće, ovaj Dan slavi u duhu radosti zbog ponovno otkrivene sposobnosti za zajedništvo. Molit se zajedno kao zajednica i dijeliti nedjeljni obrok je iskustvo koje nas podsjeća na najraniju kršćansku zajednicu, koju evanđelist Luka opisuje u svoj njezinoj originalnosti i jednostavnosti: “Bijahu postojani u nauku apostolskom, u zajedništvu, lomljenju kruha i molitvama. [...] Svi koji prigrljše vjeru bijahu združeni i sve im bijaše zajedničko. Sva bi imanja i dobra prodali i porazdijelili svima kako bi tko trebao” (Dj 2, 42.44- 45).

Nebrojene su inicijative koje kršćanska zajednica poduzima kako bi pokazala znak blizine i utjehe pred mnogim oblicima siromaštva koje imamo priliku vidjeti. Često suradnja s drugim stvarnostima, koja nije potaknuta vjerom već ljudskom solidarnošću, omogućuju pružiti pomoć koju sami ne bismo mogli realizirati. Prepoznavanje da je u golemom svijetu siromaštva naša sposobnost djelovanja ograničena, slaba i nedostatna dovodi nas do toga da pružamo ruke prema drugima, kako bi se uzajamnom suradnjom mogao na djelotvorniji način postići cilj. Nadahnjujemo se vjerom i imperativom ljubavi,

ali znamo prepoznati i druge oblike pomoći i solidarnosti koji se, djelomično, odlikuju istim ciljevima, ne zanemarujući pritom ono što nam je vlastito, a to je voditi sve Bogu i svetosti. Dijalog između različitih oblika iskustava i poniznost u pružanju naše suradnje, ne tražeći da mi imamo glavnu ulogu, prikladan je i potpuno evanđeoski odgovor koji možemo dati.

U služenju siromašnima nema mjesta borbi za prvo mjesto. Namjesto toga moramo s poniznošću prepoznati da je Duh taj koji traži od nas djela koja su znak Božjeg odgovora i blizine. Kad pronademo način da se približimo siromašnima, znamo da prvo mjesto pripada Njemu, koji je otvorio naše oči i naše srce obraćenju. Siromasi ne trebaju protagoniste, već ljubav koja se zna sakriti i zaboraviti dobro koje je učinila. Pravi protagonisti su Gospodin i siromasi. Onaj koji želi služiti je oruđe u Božjim rukama kojim Bog daje prepoznati svoju prisutnost i spasenje. Na to podsjeća sveti Pavao kad piše kršćanima u Korintu koji su se natjecali među sobom oko karizmi tražeći one najuglednije: “Ne može oko reći ruci: “Ne trebam te”, ili pak glava nogama: “Ne trebam vas”” (1 Kor 12, 21). Apostol iznosi važno opažanje kad primjećuje da su dijelovi tijela koji izgledaju slabiji najpotrebniji (usp. r. 22); i da oni “koje smatramo nečasnijima, okružujemo većom čašću. I s nepristojnima se pristojnije postupa, a pristojni toga ne trebaju” (rr. 23-24). Tako, dok Pavao daje zajednici temeljnu pouku o karizmama, on je ujedno uči evanđeoskom stavu prema njezinim najslabijim i najpotrebitijim članovima. Kristovi se učenici moraju kloniti osjećaja prezira ili pijetizma prema siromašnima; oni su, naprotiv, pozvani iskazivati im čast, davati im prvenstvo, uvjereni da su stvarna prisutnost Isusa među nama. “Zaista, kažem vam, što god učinite jednomu od ove moje najmanje braće, meni učiniste!” (Mt 25, 40).

Ovdje možemo shvatiti koliko je naš način života dalek načinu na koji živi svijet koji uzvisuje, povodi se i oponaša one koji imaju moć i bogatstvo, dok marginalizira siromašne i smatra ih otpadom i sramotom. Riječi apostola Pavla su poziv pružiti punu solidarnost, u duhu evanđelja, slabijima i manje nadarenim članovima Kristova tijela: “I ako trpi jedan ud, trpe zajedno svi udovi; ako li se slavi jedan ud, raduju se zajedno svi udovi” (1 Kor 12, 26). Slično tome, u Poslanici Rimljanima, on nas potiče: “Radujte se s radosnima, plačite sa zaplakanima! Budite istomišljenici među sobom! Neka vas ne

zanosi što je visoko, nego privlači što je ponizno” (12, 15-16). Ovo je poziv Kristova učenika; ideal kojem moramo neprestano težiti je da u nama “bude isto mišljenje kao i u Kristu Isusu” (Fil 2, 5).

Riječ nade je prirodni epilog kojem vjera usmjerava. Često su siromašni ti koji dovode u krizu našu ravnodušnost koja je duboko povezana sa shvaćanjem života koji je previše imanentan i povezan sa sadašnjošću. Vapaj siromaha ujedno je vapaj nade kojim očituje sigurnost da će biti oslobođen. Ova se nada temelji na ljubavi Boga koji ne napušta one koji svoje pouzdanje stavljaju u njega (usp. Rim 8, 31-39). Kao što piše sveta Terezija Avilska u Putu k savršenstvu: “Siromaštvo je dobro koje u sebi sadrži sva dobra svijeta. Jamči nam veliki posjed. Time hoću reći da nas čini gospodarima svih zemaljskih dobara, jer nas navodi da ih preziremo” (2, 5). U mjeri u kojoj možemo raspoznati pravo dobro postajemo bogati pred Bogom i mudri pred samima sobom i drugima. Tomu je zaista tako: u mjeri u kojoj uspijevamo davati bogatstvu njegov pravi smisao i značenje rastemo u čovječstvu i postajemo sposobni dijeliti.

Pozivam braćubiskupe, svećenike i osobito đakone, na koje su položene ruke za služenje siromašnima (Dj 6, 1-7), kao i Bogu posvećene osobe i vjernike laike – muškarce i žene – koji u župama, udrugama i crkvenim pokretima čine opipljivim odgovor Crkve na vapaj siromašnih, da žive ovaj Svjetski dan kao poseban trenutak nove evangelizacije. Siromasi nas evangeliziraju, pomažući nam svakodnevno otkrivati ljepotu evanđelja. Nemojmo propustiti ovu milosnu prigodu. Svi smo pozvani osjetiti da smo dužnici prema siromašnima, jer se, kad pružamo ruke jedni drugima, ostvaruje spasenjski susret koji jača našu vjeru, čini našu ljubav djelotvornom i osposobljava našu nadu da i dalje sigurna kroči putom prema Gospodinu koji dolazi.

Sveti Pavao VI - svetac koji je poznao Hrvate

Katolička crkva od 14. listopada 2018. bogatija je za sedam novih kanoniziranih svetaca. Među njima je i sv. papa Pavao VI. U sveopćoj Crkvi poznat je kao dovršitelj zasjedanja Drugog vatikanskog koncila, ali i vizionar koji je još prije 50 godina objavio encikliku „Humanae vitae“ o regulaciji poroda i kontracepciji kao protivnoj nauku crkve. Nama Hrvatima važan je kao papa koji je proglasio hrvatskog sveca – Nikolu Tavelića, 21. lipnja 1970. godine. Spomenuo je tada da je kanonizacija zasluga i „Tavelićevih sugrađana u Šibeniku i njegovih sunarodnjaka, koji su uvijek vjerno čuvali njegovu uspomenu okružujući je trajno pobožnošću i štovanjem.“ Kao milanski nadbiskup, četiri godine prije izbora za papu, u povodu smrti kardinala Stepinca je izjavio: „Stepinac neka nas uči! Neke nas nauči pouzdanju i dobroti! On je umro obavijen šutnjom, koja je obilježje njegove Crkve, kojoj preostaje jedino glas molitve i praštanja. Iz njegovih usta nije izašla nikakva oštra riječ, nikakva psotka. Svoju zemlju nije htio napustiti iz ljubavi prema njoj.“

Sveti Pavao VI. zagovornik je života. Za beatifikaciju je priznat njegov zagovor za sretan porod i zdravlje djeteta čijoj su majci liječnici preporučili pobačaj jer se u utrobi loše razvijalo, s oštećenjima na mozgu. No mama je rodila, i mladić je i danas zdrav. Za kanonizaciju je također priznato čudo rođenja zdravog djeteta unatoč puknuću majčine posteljice mjesecima ranije u trudnoći.

Na konklavama u lipnju 1963. god. je sudjelovalo osamdeset kardinala, što predstavlja najveći broj izbornika u biranju pape. U petom glasovanju je izabran nasljednik pape Ivana XXIII., kardinal Montini, koji uzima ime Pavao VI.

U pozdravnom govoru, prigodom krunidbene mise, najavio je svoje ciljeve: nastavak koncila; razgovore o sjedinjenju s Istočnom crkvom; otvoreniji pristup prema kršćanskim crkvama na Zapadu i otvaranje Crkve prema modernom svijetu.

Tako je i bilo. Već 29. rujna 1963. god. počinje drugo zasjedanje Vatikanskog koncila. U prvom planu je bila tema O crkvi, koja je izazvala duge rasprave između „tradicionalista“ i „modernista“. Sporedna pitanja su bila oko primata i kolegijalnog sistema. Drugo zasjedanje je završeno 4. prosinca, prihvaćanjem Dekreta o Konstituciji liturgije i Sredstvima društvenog priopćavanja. Potvrđena su i osnažena načela ekumenizma.

U tom ozračju papa Pavao VI. poduzima (4. – 6. siječnja 1964.) putovanje izvan Europe (prvo u

povijesti Vatikana. To je ujedno i prvi let nekog pape – zrakoplovom odlazi u Svetu zemlju, gdje se sastaje s patrijarhom Atenagorom I.

Treće zasjedanje koncila je započelo radom 14. rujna 1964. god. S dozvolom pape, trećem zasjedanju su, kao promatrači, mogli sudjelovati laici i žene. Završena je zaostala rasprava iz drugog zasjedanja O Objavi, O crkvi, i O biskupskoj službi i ekumenizmu. Nove teme su bile O laičkom apostolatu i O Crkvi u svijetu. Prihvaćen je stav samoga pape o kolegijalnom načelu, koje uspješno nadopunjuje primat. Uzbudljive su se rasprave vodile glede ređenja oženjenih i celibata. Postavilo se i pitanje je li Deklaracija o vjerskoj slobodi dopušta da istina postane relativna. Pri kraju zasjedanja prihvaćene su sheme O Istočnim Crkvama; Konstitucija o Crkvi i dekret O ekumenizmu. B.D. Marija je proglašena „Majkom Crkve“. Time je, 21. studenoga 1964. god. završeno treće zasjedanje.

Tijekom samog zasjedanja papa Pavao leti u Bombay (2.–5. prosinca 1964.) na Internacionalni euharistijski kongres.

Četvrto i posljednje zasjedanje počelo je 14. listopada, 1965. god. Na samom početku papa je objavio da će 1967. god sazvati biskupsku sinodu, koja će u smislu kolegijalnosti sudjelovati u općecrkvenim poslovima. Dugo se raspravljalo o Vjerskoj slobodi. Pojašnjeno je kako taj dekret ne briše pojmove apsolutne istine i zablude. Izričito je naglašeno da ni jedna sila ne smije sprječavati navještanje i prihvaćanje Evanđelja. Ni samoj Crkvi nije dopušteno služiti se državnom silom (kako je to bilo od „Konstatinovskog pokreta“). Time je Crkva (7. prosinca 1965.) konačno odbacila svaku izvanjsku prisilu na svijest vjernika.

Dok je trajalo posljednje – četvrto zasjedanje koncila, papa Pavao je letio u New York (4. listopada 1965.), kako bi u Ujedinjenim Narodima održao govor o svjetskom miru. Dosljedan ideji ekumenizma sastaje se papa u Rimu (24. ožujka 1966.) s Canterburyskim nadbiskupom Michaelom Ramseyom; u Istanbulu s ekumenskim patrijarhom Atenagorom I. (25. srpnja 1967.) i ponovo u Rimu (26. listopada 1967.) U lipnju 1974. leti u Fatimu, gdje u svetištu B. D. Marije moli za mir u svijetu.

Zbog svojih čestih putovanja papa Pavao je nazvan „papa hodočasnik“.

U lipnju 1969. putuje u Genevu, gdje sudjeluje u radu Međunarodne organizacije rada. U srpnju iste godine odlazi u Ugandu da proslavi spomen na ugandske mučenike. Posjećuje Sardiniju (travnja 1970.), a u prosincu iste godine se nalazi u Manili, gdje je izveden neuspjeli pokušaj atentata na njega.

Usprkos protivljenju anglikanaca, 2. listopada 1970. god. posvećuje četrdesetoricu katoličkih mučenika iz XVI. i XVII. stoljeća. Doktorima Crkve proglašava prve dvije žene: sv. Terezu Avilsku (1515. – 1582.) i sv. Katarinu Sijensku (1347. – 1380.)

Pored svih briga, papa Pavao ne zaboravlja ni umjetnost. Pri Vatikanskim muzejima osniva galeriju moderne sakralne umjetnosti, u kojoj se nalaze i djela poznatih hrvatskih umjetnika (I. Meštrović, J. Kljaković, Z. Šulentić, E. Vidović, F. Kršinić, I. Dulčić, Đ. Pulitika, I. Lacković-Croata, I. Večenaj, M. Kovačić, I. Rabuzin i drugi).

Dao je sagraditi veličanstvenu Dvoranu Nervi (prema projektantu), za audijencije srijedom. To je suvremena sala lijepo ukrašena i opremljena suvremenim uređajima. U njoj se održavaju i svečani koncerti.

Posljednji Pavlov izlazak u javnost bio je 9. svibnja 1978. god., na pogrebu političara Alda Mora, demokršćanina, žrtve otmice, koji mu je bio odani prijatelj. Nakon srčanog udara, umire u Castel Gandolfu 6. kolovoza 1978. godine.

Papa Benedikt XVI. 2012. godine donio je dekret kojim se Pavlu VI. priznaju herojske kreposti, a 19. listopada 2014. godine proglašen je blaženim. Papa Franjo proglasio ga je svetim 14. listopada 2018. Spomendan mu je 26. rujna.

Nakon posjeta splitskog biskupa Frane Franića Vatikanu, papa Pavao VI. 27. srpnja 1969. god. izdaje bulu *Qui vicariam*. Tom bulom su ukinute splitska i makarska biskupija, a uspostavljene su splitsko-makarska nadbiskupija i splitska metropolija. Sufragane biskupije su dubrovačka, hvarska, kotorska i šibenska.

Zagrebački nadbiskup Franjo Šeper je 1965. god. postao kardinal, a 1968. god. ga papa Pavao VI.

imenuje prefektom Kongregacije za nauk vjere. Franjo Šeper je prvi Hrvat na tako visokoj službi u Katoličkoj Crkvi.

Nikada Rim nije vidio toliko mnoštvo Hrvata, kao tijekom proglašenja Nikole Tavelića svetim. Svečanost je počela 20. lipnja 1970. god u bazilici Sv. Ivana Lateranskog. Misu su služili hrvatski biskupi, uz asistenciju preko četiri stotine svećenika. Crkva i trg pred njom bili su dupkom ispunjeni hrvatskim hodočasnicima. Glavna svečanost je obavljena u crkvi sv. Petra, 21. lipnja 1970. godine. Hrvatski hodočasnici su s nezapamćenim oduševljenjem dočekali proglašenje Nikole Tavelića svecem. On je postao prvi Hrvat – svetac.

U Solinu je 12. rujna 1976. god. održana veličanstvena proslava Trinaest stoljeća kršćanstva u Hrvata. Uz nazočnost preko sto tisuća vjernika (za ono vrijeme nevjerojatan broj), na proslavi su bili hrvatski kardinal Šeper, bečki kardinal König, pariški kardinal Marty, mletački Luciani (kasniji papa Ivan Pavao I.) i budimpeštanski Lekai. Iz Rima su došli kardinali Silvio Odi i Paolo Bertoli. Nazočan je bio episkop dalmatinski Stefan Boca i reis ul-ulema hadži efendija Hadžiabdić. Povodom te proslave napravljen je zlatni i srebrni odljev Gospina lika, koji je nađen na jednoj oltarnoj pregradi u Biskupiji kod Knina. Danas je taj lik poznat kao Pralik.

U Ninu je 2. rujna 1979. godine proslavljena tisuću stota obljetnica priznavanja Hrvatske države. Papa Ivan VIII. je, naime, 7. lipnja 879. godine u svom pismu knezu Branimiru priznao Hrvatsku kao suverenu i samostalnu državu. Na ovom slavlju, poznatom kao Branimirova godina, bili su zagrebački kardinal Šeper, krakovski Maharsky, kardinal Oddi iz Rima te oko 250 000 hodočasnika.

Papa Pavao VI. je 2. svibnja 1976. god. proglasio fra Leopolda Mandića blaženim. I tom prigodom trg Sv. Petra su zaposjeli mnogi Hrvati.

Znak mira i prostor slavlja

Mjesto i značenje znaka mira u slavlju euharistije iščitava se iz obrednoga konteksta euharistijske službe u kojoj se tema mira višekratno pojavljuje. Prije svega sama euharistijska molitva, koja je središte čitavoga slavlja, jasno naznačuje da je euharistija „žrtva pomirenja” koju Crkva prinosi za „mir i za spasenje svega svijeta”. Molitva za mir ističe se i u Molitvi Gospodnjoj na koju se predsjedatelj nastavlja riječima: „Izbavi nas, molimo Gospodine, od svih zala; daj milostivo mir u naše dane...” U ozračju slavlja euharistije znak pružanja mira samo je jedan od elemenata „obreda mira”, pa ne bi bilo prikladno da se on svojim obrednim naglašavanjem nametne kao jedini koji nosi značenje mira, zasjenjujući šire značenje koje se čita u drugim obrednim elementima.

Sam obred mira, smješten unutar pričesnih obreda, strukturiran je vlastitom dinamikom u kojoj razlikujemo nekoliko obrednih elemenata: predsjedateljevu molitvu za mir („Gospodine Isuse Kriste, ti si rekao svojim apostolima...”); uzajamno ‘predavanje’ izmoljenog mira (izrečen željom „Mir Gospodnji bio vazda s vama” i odgovorom „I s duhom tvojim”); poziv na očitovanje mira („Pružite mir jedni drugima”) te, na kraju, sam znak mira pružanjem ruke ili nekim drugim načinom).

Zadnji element te obrednosti ne bi smio prevagnuti nad elementima koji mu prethode i koji mu određuju značenje. Ispravno vrjednovanje svih segmenata obredne dinamike pomaže razumjeti da je gesta pružanja mira ponajprije znakovno očitovanje vjere u pomirbenu snagu euharistije te da ta pomirdba koja, kao drugo ime za spasenje ima i dimenziju „obnovljenoga zajedništva” među ljudima, Na drugom je mjestu značenje koje obred mira gleda kao pripremu zajednice za ‘dostojan’ pristup euharistijskom stolu.

Kako način pružanja mira ne bi narušio duh molitve i značenje pripreme za pristup euharistijskome stolu, nerijetko se opominje vjernike da mir prikladnim znakom očituju samo vjercima koji su pored njih, izbjegavajući svako stvaranje gužve i nemira. To isto načelo, koje promiče sklad molitve i obrednih gesta, vrijedi i za svećenike, poglavito za predsjedatelja slavlja. Opća uredba Rimskoga misala (br. 154) izriječno napominje: „Svećenik može mir pružiti poslužiteljima, ali uvijek na način da ostane u prezbiteriju (semper intra presbyterium remanens)

kako se ne bi ometao tijekom slavlja. Neka se na isti način postupi i kada, iz opravdana razloga, mir želi pružiti i nekome od vjernika.”

Za razumijevanje te liturgijske napomene nužno je imati u vidu da je pružanje mira gesta koju se može i izostaviti kad neki valjani razlozi to zahtijevaju, dok je molitva za mir, s poklikom „Mir Gospodnji bio vazda s vama”, neizostavni dio obreda mira. Takvim uređenjem i stavljanjem naglaska na molitvu za mir želi se izbjeći ne samo možebitno stvaranje ‘nereda’ nego, još prije, mogućnost da gesta pružanja mira bilo kakvim oblikom prenatraglašavanja preuzme na sebe glavno značenje pričesnih obreda. Stoga u želji da skladan slijed pričesnih obreda očituje jasnu povezanost i jedinstvo euharistijske molitve s pristupom euharistijskome stolu, nije dopušteno da svećenik u tim dijelovima napušta prostor oltara.

Opravdanje suprotne prakse željom svećenika za očitovanjem zajedništva s okupljenom zajednicom ne može biti smatrano valjanim argumentom jer je očitovanje ili promicanje zajedništva u tome trenutku slavlja zacijelo zakašnjeli čin. Ako zajedništvo nije postignuto na početku slavlja, u uvodnim obredima, te ako se ozračje zajedništva nije moglo iskusiti u liturgiji Riječi i euharistijskoj službi, ostaje pitati se i razmišljati kakvo to zajedništvo mogu doživjeti na kraju, preko svećenikova pružanja ruke.

Devedeseta obljetnica smrti biskupa Josipa Marčelića

Budući da se ove godine 31. kolovoza navršilo devedeset godina od biskupove smrti, prigoda je da se kratko podsjetimo tko je bio biskup Marčelić i što je sve učinio kao biskup. Godine 1994. bio je priređen Znanstveni kolokvij povodom stote obljetnice imenovanja dubrovačkim biskupom Josipa Marčelića, a Župa Gospe Velike organizirala je 2012. godine vrlo uspješan Molitveni susret na grobu biskupa dr. Josipa Marčelića u njegovu rodnom Preku na otoku Ugljanu.

Biskup Josip Marčelić rođen je u Preku na otoku Ugljanu 23.III. 1847. godine. Studij teologije s doktoratom završio je na poznatom sveučilištu Augustineumu u Beču. Bio je profesor na Bogosloviji u Zadru i odgojitelj budućih svećenika. Imenovan je najprije biskupom u Kotoru 1893., a nakon godinu dana, 1894., premješten je u Dubrovnik gdje je ostao 34 godine. Zasigurno je jedan od najzaslužnijih i najpoznatijih dubrovačkih biskupa.

Godinu dana nakon preuzimanja biskupske službe napravio je prvi kanonski obilazak Biskupije i nakon drugog obilaska godine 1900. održana je Biskupijska sinoda u godini jubileja i zaključenja jednoga za Crkvu izuzetno teškog stoljeća. Dokumenti su podijeljeni u tri glavne skupine: O vjeri i katoličkom nauku, O bogoštovlju i O crkvenoj upravi.

List Dubrovačke biskupije osnovao je 1901., dao mu ton, u njemu objavio svoje glasovite Poslanice i bio svojevrsna kronika Grada Dubrovnika i Biskupije. Biskup se zalagao za proučavanje hrvatske povijesti. U njegovu sjemeništu gajilo se rodoljublje. Na akademijama izvodile su se skladbe „Bog i Hrvati“, „Hrvatski slavuji“, „Hrvatsko kolo“, „Nikola Šubić Zrinski“. List Dubrovačke biskupije od 1901. do 1928. cijeli odiše hrvatskom narodnom dušom.

Njegovi pastirski pohodi bili su duhovna obnova i pučke misije u pojedinoj župi. Znao je po cijeli dan ispovijedati, a isto je činio i u svom stolnom gradu. Redovito je držao duhovne vježbe za pojedine staleže.

Prva briga biskupova bilo je Sjemenište koje je osnovano u Dubrovniku 1851., a on ga je dogradio i suvremeno opremio već 1899. godine. Osnovao je Zakladu za ustanovu privatne klasične gimnazije. Doveo je u Sjemenište vrsne profesore, a na poseban način zauzimao se za glazbeni odgoj.

Svećeničku književnu družbu zvali su miljenicom biskupa Marčelića. Svrha joj je bila da se visokoškolorani i sposobni svećenici okupe u društvo i da zajedničkim silama putem tiska i knjiga mogu narod poučavati u zdravoj nauci, a onima koji su zalutali s puta istine

te svjesno i nesvjesno šire krivu nauku pomoći da shvate svoje zastranjenje. Za društvo se brinuo novčano sam biskup. Još za njegova života društvo je izdalo preko dvadeset djela. Koliko se biskup brinuo za intelektualni odgoj svojih svećenika vidi se i po župničkim ispitima koji su se polagali pred izabranom komisijom.

Biskupov rad na karitativnom polju najvidljiviji je kroz Javnu dobrotvornost kojoj je on bio predsjednikom. Javna dobrotvornost osnovala je 1906. godine Pučku kuhinju na inicijativu biskupa Marčelića. Njezina se potreba najbolje pokazala za vrijeme Prvoga svjetskog rata. Pučka kuhinja nije dijelila obroke na ponižavajući način, ona se održavala putem zaklade i djelovala je kao dobro uređen restoran. Javna dobrotvornost izdržavala je zaklonište sirota koje su vodile redovnice Službenice milosrđa. Dječje zaklonište osnovano 1894. biskup je podigao u Zavod u kojem su svi pitomci završavali zanate.

Biskup Marčelić doveo je u samostan Gospe od Milosrđa redovnike kapucine i time oživio svetište i njegovo djelovanje, osigurao rezidencijalnu kuću za isusovce, bio vrlo aktivan u službi Zbora popovskog i promicanju crkvene glazbe. Njegovo najveće duhovno djelo je Družba Kćeri milosrđa koju je zajedno s Marijom Propetog Isusa Petković osnovao u Blatu i posvetio joj zadnjih deset godina svoga života.

Imao je odlične suradnike među svećenicima i laicima kao što su bili katedralni župnik don Ivo Ferranti, franjevac Urban Talija, don Niko Đivanović, don Antun Liepopilli, dominikanci Antun Zaninović i Anđelko Miškov, don Andrija Alibranti, Miro Taljeran, Frano Jeričević, Vlaho Matijević, pomoćni biskup Vlaho Barbić. Njegovi vjerni suradnici među laicima bili su: Kosto Vojnović, Brnja grof Caboga, Josip Posedel, Inje vitez Amerling, prof. Krile i drugi.

Biskup Marčelić se posebno brinuo za svoju Katedralu. U njoj je on i danas prisutan svojim djelima. S desne strane pri ulazu podigao je veliki oltar s jubilarim križem. Restaurirao je cijelu crkvu. Postavio je kipove na portalu sv. Josipa i sv. Vlaha 1902., a 1905. deset kipova na krovu Katedrale da nam iz visine s uzvišenim i neodoljivim glasom živo kliču *Sursum corda, gore srca*. Između ostaloga uveo je i električno osvjetljenje 1914. godine.

Suradnja biskupa Marčelića i kipara Marina Radice

U galeriji Dulčić Masle Pulitika 19. studenoga 2018. predstavljena je knjiga dr. Vinicija B. Lupisa: „Marin Radica zaboravljeni historicistički kipar“ na kojem su govorili: Marin Ivanović, dr. Branko Matulić, don Stanko Lasić i autor. Donosimo jedan dio iz don Stankova govora.

Biskup dr. Josip Marčelić odmah nakon dolaska u Dubrovnik upoznao je kipara Marina Radicu i u njemu prepoznao velikoga umjetnika pa ga je pozvao u Dubrovnik da stvara umjetnička djela u Katedrali i drugim crkvama i samostanima.

Najveće Radičino djelo u Katedrali svakako je propovjedaonica postavljena 1897. godine uz jugozapadni pilon koji podržava kupolu. Čitava je od orahova drva. Propovjedaonicu podržava lijevom rukom anđeo visok 1.30 m. Do podijuma propovjedaonice vodi 11 stepenica visokih po 23 cm. U pozadini podijuma, uz pilon, uzdiže se pozadinski stup propovjedaonice visok 2.80 m na kojem je urezan grb biskupa Marčelića. Nad propovjedaonicom lebdi krasna orahova nebica istog osmerokutnog oblika kao što je i propovjedaonica. Na neblici an face među dva školjkasta ukrasa je ženski lik u sjedećem stavu s križem, simbolom vjere. Čitava propovjedaonica s kipom visoka je 5.80 metara. Za propovjedaonicu je isplaćeno Marinu Radici 2.230 fiorina. Crkva je isplatila iz blagajne 1.430 fiorina, a 800 fiorina skupljeno je sabirnom akcijom. Katedralna propovjedaonica složnošću forme i likovnih rješenja biva najznačajnijom umjetninom u drvorezbarskom umjetnikovu opusu.

Kipar Radica 1898. izradio je dvije ispovjedaonice za Dubrovačku katedralu, u svemu jednake. Jedna je smještena s desne strane glavnih pročelnih vrata, a druga s lijeve. Od bukova su drva. Vrata su među izrezanim oblim stupovima koji završavaju na kružni luk. Stupovi i luk popunjeni su jednostavnom, ali lijepom rezbarijom listova. Nad lukom je ukrasna korniša, a nad ovom se uzdiže polukružna fasada s krilatom glavom anđela na vrhu. Visina ispovjedaonice po sredini iznosi 3 metra, a s pobočnih strana 2.10 m. Plaćene su 350 forinti.

Kipar Radica izradio je za Katedralu 1902. godine, po narudžbi biskupa Marčelića, kipove sv. Ane i sv. Katarine Aleksandrijske koji se nalaze bočno od oltara bokokotorskih mučenika Petilovrijenaca. Lik sv. Ane i male Bogorodice (135 X53,5 cm) odražene

na staračkom izboranom licu, koščatim rukama i vješto složenim naborima s baroknim interijerom Prvostolnice došao je do izražaja u izboru prirodne boje drva, bliske pastelnim bojama mramora susjednoga oltara. Nasuprot prvoj skupini potpisanoj karakterističnim inicijalima „MR“ smjestila se na drugoj menzoli mladolika sv. Katarina Aleksandrijska (135 x 35 cm) oslonjena o kolo sa željeznim čavlima, simbolima muke i palmom mučeništva u desnoj ruci.

Na drugom pilonu, sjeverno od glavnog portala, nasuprot oltaru Navještenja, smjestila se mala neorenesansna drvena niša (150 x 61 cm) s menzolom u obliku anđeoske glavice. Ispod luka s natpisom „Si queras miracula“ nalazi se od orahovine izrađeni kip sv. Antuna (71 x 25 cm) ispružene ruke prema dječarcu prikazanom s neposrednom intimnošću. Na bazi kipa se nalazi natpis „Kruh sv. Antuna“ i bočno potpis M. Radica 1900. Ispod rezbarene niše smjestilo se neobarokno klekalo od orahovine (91 x 34 x 95 cm) s bočnim volutama i kasetiranim prospektom uobičajenim za umjetnikovo rješenje pokućstva.

Kipar Radica izradio je za Dubrovačku prvostolnicu oltarni križ (76,8x20 cm) (Krist 27 x 14 cm) s Kristovim korpusom od polirane masline. Krist je dugih i opuštenih ruku, a perizoma je podržava konopcem. Križ je osobni dar biskupa Marčelića Dubrovačkoj prvostolnici. Na dnu je oltarnog križa natpis pisan prepoznatljivim kiparovim rukopisom: „M. Radizza / Trieste 20. VII.1890.“ Danas se križ nalazi na bočnom

oltaru sv. Bernarda i ujedno je najstarija umjetnina koju je on izradio za Dubrovačku prvostolnicu ili bolje rečeno jedna od najstarijih njegovih sačuvanih umjetnina uopće. Don Pavo Poša, dugogodišnji rektor Katedrale, zabilježio je da se križ čuva u Relikvijaru, a poslije je dodao u Župnom uredu, što je već tada, pedesetih godina, trebalo sklanjati od kradljivaca.

Kipar Radica izradio je brojne nosiljke Gospinih slika i svetačkih kipova. Najvažnija umjetnina iz ove kategorije sakralne umjetnosti je nosiljka Gospe od Porata koju je Radica izradio 1903. godine u neobaroknom stilu, a bukov okvir je pozlatio Domenico Mamolo. Razigrane dekorativne volute s dva anđela koji nehajno podržavaju draperiju, tvore bogati likovni ansambl, te uz viganjsku, korčulansku i čarsku nosiljku, predstavljaju još jednu od brojnih kategorija sakralnih predmeta u kojima se umjetnik okušao kao vrlo vješt historicistički kipar.

Nepunu godinu nakon umjetnikove smrti, u siječnju 1905., tri godine nakon začetka tog najvećeg kiparskog pothvata u Gradu Dubrovniku nakon Gropellieva rada u XVIII. stoljeću, okončano je postavljanje kipova. U dvjema pročelnim nišama su kipovi sv. Josipa i sv. Vlaha, a potom na zabatu lijevo smješteni su kipovi sv. Ivana Krstitelja i sv. Petra, a desno su sv. Pavao i sv. Šimun, proroci nadnaravne veličine (230 – 240 / 60 – 70 cm) izrađeni od vrničkog kamena. Na južnoj balustradi smješteni su sv. Marko, sv. Augustin i sv. Ivan Zlatousti, a na sjevernoj balustradi sv.

Ivan Evandelist, sv. Luka Evandelist i naposljetku kip sv. Jeronima prikazan po ikonografskom predlošku kao pustinjač s lavom.

Ciklus dvanaest kipova na Prvostolnici nadnaravne veličine novčano su poduprli biskup Marčelić i poznati dubrovački dobrotvor Inje vitez Amerling.

Radićini kipovi – najveća galerija kipova izrađena kao slobodnostojeće skulpture na nekoj građevini u Dalmaciji u XIX. Stoljeću, ali i u XX. Stoljeću, svjedok su veličine genija zapostavljenog u suvremenoj hrvatskoj povijesti umjetnosti.

MIRJANA KAZNAČIĆ

Baština u daskama ljubavi

„Za mene je Hrvatska tajna koju je nemoguće racionalno dokučiti, jer je nedokučiva kao i svaka velika tajna života, ljubav i mržnja... ta začaranost Hrvatskom oplemenjuje moje srce, obogaćuje moć života i približava me svim narodima Svijeta, jer i oni nose tu neprolaznu ljubav... kao branu prema uniformiranosti i jednakosti svijeta.“ (Marko Veselica)

Svi mi pripadamo svojoj obitelji, užem zavičaju, domovini i svijetu, i svi mi baštinimo tajnu ljubavi racionalno nedokučive, ljubavi pripadnosti i odanosti koja je, kao što je lijepo kazao uznik Marko Veselica „nedokučiva kao i svaka velika tajna života“. Ali „ta velika tajna života“ ljubavi zbog pripadnosti, oplemenjuje nas, potiče nas, daje nam moć, i naš je putosmijer.

I, baš zato, u mjesecu najveće općeljudske radosti, moje promišljanje poklanjam spomenu na najbolniji dan u svekolikoj dubrovačkoj višestoljetnoj povijesti, danu Svetoga Nikole godine 1991., posvećujući ga svima koji su bili tu kad je bilo, posebno našim Braniteljima, poklanjam svim prolivenim suzama toga dana zbog neljudskog napada na našu ljubav uzrok kojeg racio ne može dokučiti. Samo ljubav, koja je apstraktna imenica, i samim time racionalno nedokučiva, ali opet u cijelosti jasna u svom značenju da uvijek zna što joj je činiti može svjedočiti taj dan u boli življen i preživljen iz kojeg kao da su rođene i ove divne riječi osvjedočenoga domoljuba, i uznika Marka Veselice.

Kada razmišljamo i govorimo o ljudima, gradovima i domovinama među njima ne možemo staviti znakove jednakosti, jer cijeli Svijet velika je lepeza različitosti, ali zato bi trebale svijetom vladati moralne vrijednosti na kojima počiva čovječanstvo, a sažete su u Deset zapovijedi Božjih. Univerzalnost moralnih vrijednosti i različitost baštinjenoga naslijeđa čine nas pozitivno drugačijima zbog čega drugima postajemo pozitivan izazov. Željni novih spoznaja, ljudi putuju i upoznaju druge kulture, druge ljubavi, druge nepoznanice koje, kad ih uspoređujemo s nama samima, bude u nama onu nedokučivu Veseličinu ljubav prema sebi i svome, kao i uvažavanje drugih i njihovih neprolaznih ljubavi. Divno je to kazao Luko

Paljetak u stihu „ Ja sam Dubrovniku samo stanovnik/ a on meni sve“ i, da , Dubrovnik je ta naša neprolazna, drugima nedokučiva, ali opet potpuno jasna ljubav koja nas obogaćuje i oplemenjuje, čini moćnima, ali i povezuje s ljudima cijeloga Svijeta. A onda su se, ONI, ljudi nahvao, drznuli napasti i rušiti našu neprolaznu ljubav, paliti njezine palače, stoljetne domove, crkve, škole, naše hramove kulture, ubijati našu djecu, žene, starce... Na Zidinama UNESCO-va zastava, a ONI, ljudi nahvao, ruše, pale, ubijaju i poručuju kad osvoje da će izgraditi još starije i ljepše. Kakva ironija! Nisu znali da je brana njihovoj mržnji tajna neprolazne ljubavi.

Zbog te ljubavi u daske ljubavi zakovali smo naše svetinje: Orlanda, Svetoga Vlaha, Sponzu, Knežev dvor, Onofrijeve fontane... da smo mogli u srce bismo skrili svaki kamen ovoga našega kamenoga Grada. Mržnja nam nije mogla ukrasti ni Božić, ni Festu svetoga Vlaha, ni Ljetne igre... oni koji vole i koji pod zvijezdama hodaju kako bi život uljudili i oplemenili, oživjeli su Božić na daskama ljubavi, kao i Festu našega Parca, a i Ljetne igre našle su svoje mjesto na daskama ljubavi, a svi oni, ljudi nazbilj, koji su imali tranzistore s već gotovo ispražnjenim baterijama, skriveni da ih neprijatelj ne vidi, Himnu slobodi donijeli su na Stradun, a čerožine koje su sami napravili upalili, te tako ljubavlju odgovorili na mržnju poručivši NJIMA, ljudima nahvao, riječi velikoga Vlade Gotovca da će „umrijeti u pustoši svoga praznoga srca“.

Razmišljam ovih dana o teškoj povijesti Hrvatske i našega Grada u kojoj smo se tako često morali braniti, a Bogu hvala nikad nismo tuđe napadali, razmišljam hoće li ONI, ljudi nahvao, ikad shvatiti koliko je zlo mržnja i koliko je, bol koju su nanijeli našim Mirima, prijetnja neprolaznoj ljubavi, te kolika je šteta nanijeta Čovječanstvu razaranjem koje su uzročili. Razmišljam i o narodima koji u svom srcu nose neprolaznu ljubav prema svom domu i domovini, a koji u trenutku dok ovo pišem trpe ratne strahote, neimaštinu i progonstvo. Zaustavi se i zamisli Svijete! Jednaki smo u različitosti i univerzalnosti Deset zapovijedi Božjih. Trebali bismo biti jednaki i u pravu na Veseličinu neobjašnjivu tajnu ljubavi, jer upravo ta ljubav najmoćnija jest. Sve je u povijesti već ponovljeno kao Opomena: Šimićeva, Kranjčevićeva, Veseličina, Gotovčeva, Božja... i zato u školi na primjeren način i djeci prihvatljiv, svakodnevna tema moraju biti univerzalne moralne vrijednosti na kojima počiva Čovječanstvo. Treba ih učiti da ljube svoje na način na koji je to divno zapisao Marko Veselica, koji želi biti stanovnik Čovječanstva, nošen krilima tajne neprolazne ljubavi, ili Drago Ivanišević u svojim stihovima „Te ja kao Hrvat/brat sam sviju ljudi“.

Poučno bi bilo upoznati ih i objasniti im odgovor Vlade Gotovca kad su mu, kao uzniku, u trenutku bolesti i iznemoglosti u zatvoru, ponudili da potpiše nekoliko rečenica kojima bi se oslobodio zatvorske kazne, ali, on je iščitao, i odrekao sebe i Domovine, odgovor koji je glasio ne, jer posljednjim snagama odgovorio je : „Ne, jer potpis to sam ja“.

Puno je načina na koje u mladomu biću u razvoju, u ovom vremenu kad se samozvani moćnici života, ljubav i empatiju, trude staviti po strani, može snažiti moć ljubavi suprostavljajući ju mržnji. U našoj Školi snimili smo film Baština u daskama ljubavi kojeg smo posvetili svima zaslužnima za istinu da je „ prkos strujao Gradom“ tih bolnih, ali i časnih godina u kojima smo neprolaznom moći ljubavi ostali svoji. Film dokumentirano prikazuje Grad u plamenu, kamen koji plače, potvrđuje da se povijest ponovila, ali je iznjedrio i zaključnu misao da ljubav, kojom postajemo stanovnici Čovječanstva mržnju uvijek pretvori u ništavilo. Ovaj film poučava naše najmlađe i kako se na temeljima ljubavi postaje i ostaje svoj, jer voljeti svoje znači i poštivati tuđe. Sve ove univerzalne moralne vrijednosti utkane su u višestoljetne temelje Dubrovnika, a moć ljubavi spriječila je da nas se istjera iz našega višestoljetnoga gnijezda humanosti, čovjekoljublja i bogoljublja.

Nedokučiva tajna ljubavi u svom suštinskom značenju krije široku lepezu značenja, dokazano dijeljenjem se umnožava i postaje nepremostiva brana mržnji. Stoga, u ovo predivno predbožićno vrijeme, na dan kad je upaljena prva adventska svijeća koja simbolizira NADU svima Vama, drevnim i neprolaznim kršćanskim stihom: “ Svim na Zemlji mir, veselje“ čestitam radost Božića i želim radosnu novu 2019. godinu.

TVOJA DOBROTA

Isuse!

Ja sam danas zadivljena nad tobom, moj Gospodine.
Nad tvojom veličinom.

Bože moj, ja sam jutros pognuta i uzdignuta
nad tvojom dobrotom.

Pognuta poradi sebe svoje nedostojnosti
i uzdignuta poradi tvoje ljubavi nada mnom.

Kao da nemaš nikoga drugoga ni na nebu ni na zemlji,
toliko si se zagledao u mene.

Ne mogu podnijeti taj tvoj pogled nada mnom
i biti tako i toliko odvojena od tebe.

Moj život je sav satkan od ljubavi.

Takve nas stvaraš. Takve nas oblikuješ.

Dakle, moj život, moje ja, moje postojanje je ljubav.

A ti?

Tko si ti?

Znaš li kako te vidim jutros?

Vidim tu neizmjernu dobrotu kojom si protkan, tu
dobrotu koju mi nazivamo i ljubavlju, pa ipak to je i
dobrota jer sama riječ ljubav mi je nedostatna da bi je
izrazila. Zapravo ja se ne znam uopće izreći, pa ipak,
molim te, reci mi kako je moguće da si takav? Tako,
sav otkan od te i tolike dobrote. To nije dobrota koju ja
mogu vidjeti ovdje na zemlji. To nadmašuje sva moja
dosadašnja poimanja.

Lucija Kovačević: Trenuci Neprolaženja

RUKA ME TVOJA ...

Ruka me tvoja sve bliže privlači
i ne znam kad se slažemo više
ili kad ništa ne osjećam ili kad me mirom zalijevaš.

Jutra su nekada bila življa no dasnas.
Sunca su pekla izvorima mekim
a na mom srcu je nečija Ruka titrala.

Rijeka je uzbrdo počela teći
jer kaže da visinu mora doseći.

Na podnožju oltara Tvoga
ja gledam Vodu u meni i Krvcu dragu.

Lucija Kovačević: Trenuci Neprolaženja

DAR

U jutro kad krenu
kočije žita
na put svile stavit ću dlan,
jer Tvoja ljubav
nit traži nit pita
kad Jaganjca svijeta stavlja na dan.

Zapalit ću vatru
neviđene zore
da osvijetli polja što gase žeđe,
a Ti se sjeti
da utihneš more,
kad golublji lepet odmori vjeđe.

Maro Jović: Uglazbljena noć

PUT

Ti si svjetlo na putu kojim hodim,
sijeda vlas djetetu nade.
I kad val zanjše nit kojom brodim,
zraka Tvoja nadi nova krila dade.

Jednom kad izronim iz pučine lutnje,
i obljubim kam lozinog ploda,
nestat će sprudovi,
nestat će slutnje,
izvit će se brazda perivoja rōda.

Da me pitaš sada izabrao stranu ne bih,
draži mi je lahor asfaltnoga neba.
Dok moja spužva zadnju kap cijedi,
o, Bože, što to crta tvoje ruke kreda?

Maro Jović: Uglazbljena noć

Hodočašće izvor duhovnog i crkvenog zajedništva

Katedralna župa u Dubrovniku već 25 godina organizira godišnje najmanje dva hodočašća. Počelo je s Katedralnim pjevačkim zborom, studentima Teološko katehetskog instituta, nastavljeno s gimnazijalcima, krizmanicima i prvopričesnicima. Katedralni pjevači hodočastili su u poznata marijanska svetišta u domovini i inozemstvu, studenti Instituta u Rim, Lurd i Jeruzalem, mladi u Rim, a djeca u Bari i Bitetto. U posljednje dvije godine organizirana su hodočašća dva puta u Fatimu, jednom u Lurd, dva puta u Rim, i zadnje u Siracusu. U katedralnoj župi: samostani, molitvena zajednica Effatha i Dubrovački skauti također organiziraju hodočašća i zborovanja.

U jednoj skupini redovito je pedesetak hodočasnika, a putuje se autobusom, brodom i avionom. Svako hodočašće traje otprilike četiri dana. Kad se sve zbroji treba reći da je u svemu do sada sudjelovalo više tisuća hodočasnika. Dojmovi organizatora i voditelja kao i hodočasnika su pozitivni i nezaboravni pa je interes uvijek velik i nije potrebno puno oglašavati. Zadnjih godina katedralnim djelatnicima pridružuju se zainteresirani iz drugih župa što pomaže da se ljudi bolje upoznaju, druže i pomažu i duh duhovnog zajedništva promiču.

Činjenica je da Dubrovčani rado putuju, rado se druže i osobito su motivirani za duhovno i crkveno zajedništvo koje se na hodočašću osjeti i doživi. Da se to postigne potrebna je dobra organizacija, privlačna destinacija i duhovno vodstvo koje uključuje: molitvu, meditaciju, misu s ispovijedi i pričesti, pjesmu i prikladnu šalu. Kad se to postigne i tijekom četiri dana zajedničkog zborovanja ne dođe do ozbiljnijeg prigovora ili pritužbe nego svi budu jedno srce i jedna duša, onda je to uspjeh koji je poželjan i koji potiče da se takva praksa nastavi.

Iz višegodišnjeg iskustva organiziranja i duhovnog vođenja hodočasnika može se posvjedočiti da su hodočašća izvanredan oblik pastorala jer hodočasnici izmjenjuju duhovna iskustva s ljudima drugih jezika, rasa i kultura, a u svima gori isti žar vjere i pobožnosti, osobito prema Majci Božjoj u njezinim svetištima te duh crkvenosti na generalnim audijencijama s Papom u Rimu. Naći se na Trgu sv. Petra s pedeset tisuća hodočasnika iz svih krajeva svijeta i osjetiti kako svi kliču Papi s jednakim oduševljenjem i slušaju njegovu riječ, budi ponos što smo već četrnaest stoljeća dio Katoličke crkve s Papom na čelu.

Hodočašća su k tome odlična prilika da se upozna sakralna i kulturna baština naroda koje se posjećuje, prirodne ljepote krajeva kroz koje se prolazi, crkve i katedrale kao prava graditeljska čuda s umjetničkim interijerom, muzeje i galerije, trgove i fontane. Dosta je spomenuti velik interes hodočasnika za posjet Vatikanskim muzejima i Sikstinskoj kapeli kao vrhuncu umjetničkog i religioznog stvaralaštva.

U Marijanskim svetištima najbolje se osjeti duh pobožnosti kroz molitvu, misu, pjesmu, zavjete, procesije, klanjanja. Vjernik osjeti da je na tom mjestu Majka Božja stupila na zemlju, ukazala se pojedinim osobama i ostavila trajnu poruku. Lurd i Fatima posebno se doživljavaju intimno i duboko vjernički.

Hodočašća su također bila prilika da se oživi nacionalno zajedništvo s našim sunarodnjacima u Gradišću, Molisama, s našim iseljenicima u Beču, Grazu, Rimu, Passau, Brusselu, našim sunarodnjacima u Bosni i Hercegovini i Boki Kotorskoj.

Na hodočašćima se upriliče koncerti Pjevačkog zbora, susreti s mjesnim biskupima i gradonačelnicima, izmjene darovi, a zajednička fotografiranja služe kao draga uspomena, a rado se kupe turistički vodiči, sakralni predmeti, suveniri i rukotvorine. Program hodočašća je fizički zahtjevan jer uključuje duge vožnje, pješaćenje, oprez u gradskom prometu, ali sve se neugodno brzo zaboravi, a pamti ono lijepo i duhovno.

don Stanko Lasić, župnik

Hodočašće u Siracusu

Hodočašće u Siracusu na Siciliji od 8. do 12. listopada ove godine bilo je u znaku velike motivacije koju su imali pedeset hodočasnika na dugom putu autobusom koji je trajao osam sati u jednom pravcu. Putovalo se brodom iz Dubrovnika do Barija u kabinama, a na povratku, također noću, što je poslužilo za opuštanje i veselo druženje u salonu broda. Putovanje je imalo i dvije stanke i treću na trajektu između kopna i otoka Sicilije. Ugodan autobus, odličan vozač i suh put učinili su putovanje manje zamornim, a duhovno vodstvo molitvom krunice, kraćim čitanjima iz povijesti štovanja Majke Božje u svijetu i u Hrvatskom narodu poslužila su kao korisna informacija i priprema za svetište Gospe od suza u Siracusi.

Reljef Bezgrešnog Srca Marijina, izrađen od gipsa, postavljen iznad bračnog kreveta u kući mladog bračnog para Angela Iannusa i Antonine r. Giusto, plakao je ljudskim suzama 29.;30.; 31. kolovoza te 1. rujna 1953. godine. Te su suze analizirane u laboratoriju pod stručnim nadzorom civilnih i crkvenih vlasti i utvrđeno je da se radi u ljudskim suzama koje su pripisane Majci Božjoj što je označilo početak štovanja pod imenom Gospe od suza i što je crkvena vlast službeno priznala i dopustila hodočašća koja su se zaredala sljedećih godina i traju sve do naših dana. U Hrvatskoj je u Pleternici kod Požege nastalo svetište Gospe od suza koje okuplja veliki broj hodočasnika, a na sam blagdan 30. kolovoza nađe se i do dvadeset tisuća hodočasnika.

Velebna bazilika u obliku stožca u središtu grada dominira prostorom i djeluje impresivno i može primiti desetke tisuća osoba, a ispod je jednako velika kriptna. Na glavnom oltaru ugrađen je gipsani reljef Bezgrešnog Srca Marijina pred kojim hodočasnici mole, slave svete mise, pale svijeće i meditiraju.

Dubrovčani su dvije večeri sudjelovali na večernjoj misi, a jednog jutra misu su slavili u Kući suza u kojoj je Gospa plakala, u kojoj, osim bračne postelje i skromnog namještaja iz vremena ukazanja, postoji i mala kapelica za misu pojedinih skupina hodočasnika. Na putu do Kuće suza Dubrovčani su bili praćeni iznenadnim prolomom oblaka i ulicama punim vode tako da je

misa bila u mokroj odjeći i obući, ali brzi povratak u hotel i presvlačenje spriječilo je svaku prehladu i svi su to doživjeli kao pokoru koja je dio hodočašća.

Hodočasnici su pohodili i Katedralu u Siracusi te palaču u kojoj je bila mučena sveta Lucija čije tijelo je najprije bilo preneseno u Carigrad, a potom u Veneciju gdje se nalazi njezin grob. U sklopu tog zdanja nalaze se i katakombe koje su Dubrovčani s velikim zanimanjem uz stručno vodstvo obišli, i pomolili se u Crkvi sv. Lucije koja se nalazi uz Katakombe.

Dubrovčani su jedno dopodne rezervirali za posjet gradu Ragusi koji se 2000. godine bratimio s Dubrovnikom i koji je nakon Domovinskoga rata novčano pomagao obnovu Interuniverzitetskog centra i Doma Maslina u Dubrovniku. U Gradskoj vijećnici bili su primljeni od zamjenice gradonačelnika i gradskih vijećnika od kojih neki dobro poznaju Dubrovnik i rado ljeti u njemu borave. Razgledanje Gornje Raguse i Donje Raguse, koji se zove Ibla, bilo je kratko, ali dojmljivo.

Povratak u Dubrovnik počeo je zajedničkom jutarnjom molitvom u bazilici Gospe od suza i vožnja do Barija brže je prošla nego u dolasku, a pohod bazilici Sv. Nikole u Bariju i zahvalna molitva zaštitniku putnika za sretno putovanje i Katedrali s molitvom i pjesmom bilo je u znaku konac djelo krasi. Dakako, nije propuštena prilika kupovine mortadele i parmezana što je u kabine na brodu unijelo novi ugodan miris. Na brodu je ozračje bilo veselo i na rastanku u Gružu svi su hodočasnici zahvalili organizatorima, a najviše gospođi Vanji Zlošilo, koja je bila duša hodočašća u pripremi i u cijelom programu i donesena je jednoglasna odluka da se na proljeće organizira novo hodočašće u jedno Gospino svetište.

don Stanko Lasić, župnik

Podjela sakramenta Potvrde u Blatu

Sakrament Potvrde u župi Svih Svetih u Blatu, 17. lipnja, podijelio je don Stanko Lasić, katedralni župnik i kanonik Stolnog kaptola 27-orici krizmanika.

Misa je započela procesijom iz crkvice sv. Jeronima gdje su se krizmanici sa župnikom don Željkom Kovačevićem, krizmateljem, bratovštinama Svih Svetih i Svete Vincence pod zaštitom Srca Isusova te uz pratnju HGU Sveta Vincenca zaputili prema župnoj crkvi.

Djelitelj krizme Lasić je u svojoj propovijedi napomenuo krizmanicima kako će oni sada postati punoljetni članovi Crkve te ih potaknuo da sudjeluju ne samo u radu župe, već i cijele zajednice, kako na općoj, tako i na državnoj razini. Također je naglasio krizmanicima kako ih Duh Sveti čini mudrima i jakima da svoju vjeru ne samo upoznaju nego da je svjedoče, da svoju vjeru brane i da znaju pred drugima koji ne vjeruju ili drukčije vjeruju, pravim riječima, biblijskim slikama lijepo iznositi kako bi to doista bilo vrijeme i prilika, naš ponos i nešto što je nama na srcu. Poručio je krizmanicima kako vjera nije stvar vaših roditelja i onih koju su vas u tome podučavali nego vaš osobni doprinos i opredjeljenje za budućnost.

„Malo je onih koji u svojoj blizini imaju duhovu oazu prožetu svetošću bl. Marije Propetog Isusa Petković kao što imaju vjernici ovdje u Blatu. Kroz to svetište crpите snagu, ugledajte se u Isusa Krista. Ono što vam svakako treba biti uzor je bl. Marija. Ona je sanjala i maštala otići negdje drugdje i tražiti utjehu u nekom drugom samostanu, ali Božjom providnošću i providnošću tadašnjeg biskupa Marcelića ostala je ovdje i ovdje gradila i izgrađivala sebe i svoju zajednicu koja se kasnije proširila po cijelom svijetu.

Dragi mladi prijatelji, ako vam išta mogu savjetovati a to će vam savjetovati i Duh Sveti jer on među svojim darovima ima i dar savjeta to je da ne napuštate svoj rodni kraj. Volite ovu zemlju, volite ovaj kraj, ovo svoje mjesto koje je natopljeno žuljevima težaka. Bilo je vremena kad su morali iseljavati ali danas je ovo mjesto tako uređeno da ništa ne fali onim koju tu žele raditi i živjeti te odgajati svoju djecu te da ovo bude duhovni perivoj cijelom hrvatskom narodu.“

Don Stanko Lasić poručio je mladima da se ne predaju izazovima ovoga vremena, iseljavanju i brojnim drugim stvarima te također da se ne predaju izazovu mladih ljudi koji danas u lošem društvu dobivaju prilike da postanu važni.

„Budite pametni, znajte moliti, od Duha Svetoga tražiti pomoć, tražite mudrost koja dolazi odozgo. Upravo je mudrost prvi dar Duha Svetoga. A mudrost znači gledati svijet Božjim očima, čitati Sveto pismo, služiti i slaviti misu. To je mudrost koja neće nikada zatajiti.“

Na kraju misnog slavlja svi su se zajedno fotografirali ispred kampanela župne crkve kao trajnu uspomenu na ovaj svečani događaj i novi život naših krizmanika po darovima Duha Svetoga.

MG Župe Blato/D.T.

Koncert u sjećanje na pokojnu Margitu Cetinić, regens chori dubrovačke katedrale Gospe Velike

„Koncert u sjećanje na pok. Margitu Cetinić, regens chori dubrovačke katedrale Gospe Velike“ održan je u ponedjeljak, 13. kolovoza u prepunoj dubrovačkoj katedrali u sklopu trodnevne pripreme za svetkovinu zaštitnice katedrale.

Na koncertu su nastupili zborovi, orkestar i solisti koje je dugogodišnja voditeljica katedralnih

Proslava Velike Gospe u katedralnoj župi: Marijina 'sudbina' je i 'sudbina' svih nas

zborova vodila, bila im korepetitorica, kolegica u umjetničkoj školi ali i profesorica tijekom njihovog školovanja. Katedralni madrigalisti, Mješoviti zbor Libertas, Orkestar Umjetničke škole Luke Sorkočevića te solisti Diana Hilje, Dubravka Hilje, Paulina Đapo, Laura Hladilo, Janja Vuletić i Dubravka Šeparović Mušović pjevali su u katedrali ne samo u znak sjećanja na pokojnu Margitu nego i sjećajući se zajedničkih proba, nastupa, druženja, pjesama i riječi, svega onoga što su desetljećima dijelili. Zborovima i orkestrom su dirigirali Jelena Mikulandra, Viktor Lenert i Slobodan Begić. Posljednja pjesma „Zdravo Djevo, Kraljice Hrvata“ podigla je nazočne na noge te su pjevali zajedno sa svim izvođačima skladbu koju je pokojna voditeljica katedralnih zborova tako često i rado pjevala sa zborovima na misama i u procesijama.

Katedralni župnik don Stanko Lasić na kraju je zahvalio svima te predložio održavanje ovakvog koncerta svake godine na ovaj datum kao i da Katedralni madrigalisti nose ime po Margit Cetinić. Na koncertu su kao pjevači, svirači i dirigenti nastupili i članovi pokojničine obitelji.

Na programu koncerta bila su, uz gregorijanski napjev, i djela fra S. Grgata, B. Marcella, F. Schuberta, A. Piazzolla, J.S.Bacha, M. Loranca, C. Saint-Saënsa, I. pl. Zajca, C. Francka, Đ. Jusića i p. P.Perice.

Margita Cetinić (rođ. Lenert) rođena je 14. rujna 1947. godine u Budimpešti, a već sljedeće godine obitelj je preselila u Dubrovnik gdje je Margita pohađala osnovnu i srednju školu. Glazbenu akademiju završila je 1970. godine u Zagrebu nakon čega je dobila mjesto nastavnika u Glazbenoj školi u Dubrovniku i ostala tamo sve do umirovljenja. U Katedralnom pjevačkom zboru počela je pjevati s majkom kada je imala osam godina, da bi od 1977. na molbu dubrovačkog biskupa mons. Severina Perneka preuzela vođenje zbora. Godine 1979. osnovala je s grupom zaljubljenika Katedralne madrigaliste sa željom popunjavanja Mješovitog katedralnog zbora, koji neprekidno djeluje od 1926. godine. Za svoj rad odlikovana je 2009. godine od pape Benedikta XVI. Odličjem Svetoga križa za Crkvu i Papu, a 2017. godine dobila je Nagradu Grada Dubrovnika. Preminula je u 14. svibnja 2018. godine u Dubrovniku u 71. godini života.

Veliki broj vjernika okupio se na večernjem pontifikalnom misnom slavlju koje je ispred dubrovačke katedrale na svetkovinu Uznesenja Marijina 15. kolovoza predvodio dubrovački biskup mons. Mate Uzinić u koncelebraciji više svećenika među kojima su bili kanonici Stolnog kaptola, redovnici s područja katedralne župe te katedralni župnik don Stanko Lasić. Na slavlju su sudjelovali i dubrovački bogoslovi i sjemeništarcari kao i redovnice iz svih redova u biskupiji. Evanđelje je navijestio đakon don Tomislav Sikavica.

Biskup je u propovijedi govorio o značenju Marijinog uznesenja na nebo za sve vjernike. Uvodno je naveo dijelove iz predslavlja svetkovine u kojima je izražena bit onoga što se ovo svetkovinom slavi i ispovijeda. „Danas si na nebo uznio Djevicu Bogorodicu, početak i sliku konačnog savršenstva tvoje Crkve i putokaz nade i utjehe tvome putničkom narodu,“ citirao je biskup te dodao kako ovim blagdanom slavimo i ispovijedamo „bit onoga što se dogodilo Mariji“, ali „mi slavimo i ispovijedamo i bit onoga što će se dogoditi nama, a čemu je njezino uznesenje na nebo tek početak. Ono što se njoj dogodilo, dogodit će se i svima nama, Crkvi, a po Crkvi je kao poziv upućeno i cijelom čovječanstvu.“ Marijina sudbina, sudbina je svakog od nas, sudbina je Crkve, nastavio je biskup. „To bi trebala biti i sudbina cijelog čovječanstva. Za to smo stvoreni. Za to smo otkupljeni.“ Potkrijepio je to riječima iz pročitane ulomka iz Prve poslanice Korinćanima koje govore o Kristovom uskrsnuću od mrtvih te da će biti oživljeni svi koji su Kristovi. „Bilo je dolično

da Blažena Djevica Marija, 'koja je iz svoga krila rodila (Božjeg) utjelovljenog Sina, bude prva u redu nakon njega. I jest. To je ono što danas slavimo. Ali tu nije kraj. Nakon nje slijede i svi ostali', kazao je biskup.

Zatim se osvrnuo na evanđeoski ulomak o Marijinom pohodu Elizabeti rekavši kako se u njemu nalazi „bit onoga što Crkva, kojoj je Marija početak, slika i putokaz, a s Crkvom i u Crkvi i mi kršćani, treba činiti da bi Marijina sudbina bila i naša sudbina, a s nama i sudbina čovječanstva.“ Iz Elizabetinog obraćanja Mariji biskup je naglasio dvije riječi: povjerova i ispuniti. „U riječi 'povjerova' nalazi se bit onog Marijinog, a u riječi 'ispuniti' onog Božjeg. Marijin 'povjerova' ima za posljedicu Božji 'ispuniti'. Njezin 'povjerovati' i njegov 'ispuniti' u sebi sažimaju ne samo utjelovljenje koje se već dogodilo, nego i cijeli Marijin život, uključujući i njezino uznesenje dušom i tijelom na nebo. Blažena ti što povjerova da će se ispuniti što ti je rečeno od Gospodina!“, rekao je dubrovački biskup te nastavio kako je to i naš način, način Crkve za pridruživanje Marijinoj sudbini. Isus je, naime, proširujući Marijinu sudbinu one koja je blažena na sve one koji vjeruju u evanđelju bdijenja ove svetkovine rekao: „Još blaženiji oni koji slušaju riječ Božju i čuvaju je!“

Dubrovački biskup je potom naveo misli najnovijeg dokumenta pape Franje *Gaudete et exultate* (Radujte se i kličite) koji je za temu uzeo svetost, a biti svet znači biti uvršten među blažene, one koji su povjerovali da će se i na njima ispuniti ono što im je rečeno od Gospodina. Papa Franjo poručuje da biti svet ne znači kopirati druge, te se poziva na Drugi vatikanski sabor koji je progovorio o općem pozivu na svetost, i kaže da je „važno ... da svaki vjernik prepozna vlastiti put i dopusti da iz njega proiziđe ono najbolje, a što je Bog toliko osobno usadio u njega ... a ne umarati se oponašajući nešto što nije namijenjeno njemu. Svi smo pozvani biti svjedocima, no, postoje mnogi oblici postojanja kojima možeš svjedočiti.“ Marijin način je bio jedinstven u povijesti spasenja, ustvrdio je biskup Uzinić i dodao da njezin put svetosti, koji je okrunjen nekim jedinstvenim milostima, nije i naš put. „Ali jest njezin način prihvaćanja s vjerom Božje volje, jest njezin način biti ponizna i neznatna pred Božjom veličinom, biti Božja službenica, jest njezin način biti Božji siromah, neznatan i gladan

kojega Bog obilno obasiplje svojim dobrima, kako se ona sama opisuje u hvalospjevu Veliča izokrećući sustav vrijednosti našeg svijeta, kojemu se to mora dogoditi želi li taj naš svijet postati Božji svijet, jest, kako će papa naglasiti u nastavku svoga dokumenta, biti poput nje onaj koji živi logikom blaženstava i milosrdne ljubavi, a ona je, svjedoči to današnje evanđelje i svaka riječ u njemu, najugledniji primjer života u skladu s tom logikom i ljubavlju.“ Važno je pri tome da svatko poput Marije daruje čitavog sebe.

U nastavku propovijedi dubrovački biskup je vjernicima predložio konkretne poruke pape Franje kako bi postigli svetost u svome životu: „Često smo u napasti da pomislimo kako je svetost pridržana za one koji su u mogućnosti biti podalje od običnih obveza, kako bi se puno vremena posvetilo molitvi. To nije tako. Svi smo pozvani biti svetima. Živeći s ljubavlju i dajući ponaosob vlastito svjedočanstvo u svakidašnjim poslovima, tamo gdje jesmo. Jesi li redovnica ili redovnik? Budi svet živeći radosno svoje predanje. Oženjen si? Budi svet ljubeći i brinući se o svom mužu ili ženi, kao što je to učinio Krist za Crkvu. Radnik si? Budi svet vršeći pošteno i stručno svoj posao u službi braći. Roditelj si, ili baka ili djed? Budi svet učeći sa strpljenjem djecu da nasljeđuju Isusa. Imaš li vlast? Budi svet boreći se za opće dobro i odričući se svojih osobnih interesa.“ ... Ova svetost na koju te Gospodin poziva rast će kroz male stvari. Primjerice: neka žena ide na tržnicu u kupovinu, sretne susjedu i počne razgovarati, i tako krenu ogovaranja. No, ta žena u sebi odluči: 'Ne, neću ni o kome loše govoriti.' To je korak prema svetosti. Zatim, kod kuće, njezin sin zamoli da ga poslušati o nekim maštarijama, i unatoč tome što je umorna, ona sjeda pored njega te ga strpljivo i s ljubavlju sluša. Evo druge prilike za posvećenje. Zatim, doživi neku nevolju, no, tad se sjeti ljubavi Djevice Marije, uzme krunicu i moli s vjerom. Ovo je još jedan put k svetosti. Zatim iziđe na cestu, sretne siromaha i zaustavi se razgovarati pažljivo s njim. To je također korak naprijed.“

Upozorio je zatim, a o tome je govorilo i prvo čitanje iz Knjige Otkrivenja, da postoji i „onaj kojemu se ne sviđa pomisao da mi budemo dionici Marijine sudbine“. Zato je kršćanski život trajna borba u kojoj treba snage i hrabrosti kako bi se izdržalo u napastima đavla i naviještalo evanđelje, o čemu govori i papa u dokumentu. „Ova je borba

jako lijepa, jer omogućuje slaviti svaki put kada Gospodin pobjedi u našem životu“, kaže također papa. To nije samo borba „sa svijetom i mentalitetom svijeta, koji nas obmanjuje, umrtvljuje i svodi na prosječnost, bez zauzetosti i radosti“ i tu se sve „ne svodi na borbu protiv vlastite slabosti i vlastitih sklonosti (svako ima svoje: lijenost, požuda, zavist, ljubomora, i tako redom)“, nego je to „također stalna borba protiv đavla, koji je knez zla.“ Dubrovački biskup je uz to naveo i kako papa Franjo dok govori o đavlu kao neprijatelju naše svetosti upozorava da se tu ne radi „o mitu, slici, simbolu, figuri ili nekoj ideji“. Razmišljajući na taj način „smanjujemo nadzor, zapostavljamo sebe i ...ostajemo još izloženiji. ... I ... dok mi smanjujemo obranu, on se koristi prigodom da nam uništava život, naše obitelji i naše zajednice, jer „kao ričući lav obilazi tražeći koga da proždre.“ No ne trebamo se bojati jer imamo moćno oružje koje nam Gospodin daje, a to su: vjera, koju izražavamo molitvom, razmatranje Božje Riječi, slavljenje svete mise, euharistijsko klanjanje, sakramentalno pomirenja, djela ljubavi, život u zajednici, misijsko zauzimanje. Uz sve to tu je i Marija, koja gleda Boga licem u lice i pred njim nas trajno zagovara u životnoj borbi, kako bismo se i mi, Crkva i cijelo čovječanstvo predvođeno Crkvom, bili jednom pridruženi njezinoj sudbini, zaključio je biskup Uzinić.

Nakon mise svečana procesija u kojoj je nošena slika Gospe od Porata krenula je od katedrale prema gradskoj luci i natrag. Sliku Gospe od Porata nosili su: Bogomir Vuković, zapovjednik, Zvonimir Cetinić, kapetan, Dubravko Sekondo, kapetan, Ivo Bošković, kapetan, Miro Tomašević, upravitelj stroja i Huan Knego, kapetan.

Biskup je u gradskoj luci pred slikom Gospe od Porata izmolio molitvu moleći posebno za mornare i sve putnike. Liturgijsko pjevanje za vrijeme mise i u procesiji predvodili su katedralni zborovi pod vodstvom Jelene Mikulandra.

Za svetkovinu zaštitnice katedrale vjernici su se pripremali trodnevnom duhovnom pripremom koju je predvodio isusovac p. Sebastian Šujević. Na sam blagdan prijepodne u katedrali je slavljeno više misa, a vjernici su dolazili zapaliti svijeću i pomoliti se za svoje potrebe pred slikom Gospe od Porata.

“Velika povijest dubrovačke glazbe” dr. sc. don Miha Demovića predstavljena u Sponzi

Predstavljanje knjige dr. sc. don Miha Demovića „Velika povijest dubrovačke glazbe“ u četiri sveska održano je u četvrtak, 16. kolovoza u organizaciji Dubrovačkih ljetnih igara i udruge Stara dubrovačka glazba u atriju palače Sponza u Dubrovniku. Iznimno vrijedno izdanje predstavili su Denis Ajduković, tehnički urednici Zlatko Pavetić i Štef Šprajc, Ileana Grazio, Stipe Nosić i sam autor Miho Demović. U glazbenom dijelu su uz Denisa Ajdukovića sudjelovali Mirjan Bukmir, Đive Franetović Kušelj, Marija Grazio, Stefani Grbić te Dubravka Hilje.

Zahvalu u ime udruge Stara dubrovačka glazba, ali i svoju osobnu, uputio je Denis Ajduković izrazivši koliko je don Mihov primjer predanog rada i istraživanja značajan za mlađe muzikologe i glazbenike. Prof. Ileana Grazio dala je muzikološki osvrt na ovaj izniman projekt istaknuvši kako nijedan grad u Hrvatskoj nije imao primjer ovakvog djela. Fra Stipe Nosić iz Samostana Male braće govorio je o Glazbenom fondu u knjižnici svojeg samostana koji je bio izvor građe Mihi Demoviću. Suradnici na pripremi ovog kapitalnog izdanja Zlatko Pavetić i Štef Šprajc govorili su o tehničkoj opremi knjige i notnoj obradi građe kao ključnim preduvjetima za finaliziranje mnoštva građe koju je autor prikupio. Završnu riječ uputio je sam autor izrazivši svoju zahvalnost što je unatoč vrlo slabom zdravlju u jednom trenutku pripreme izdanja ipak dočekao ovo predstavljanje. Zahvalio je svim suradnicima, organizatorima i svima okupljenima. Govor je počeo sa suzama, ali je završio u smijehu, a don Miho je time želio dati i poticaj mladim istraživačima jer, kako je istaknuo, materijala za istraživanje ima još jako puno i treba ga sačuvati od zaborava U glazbenom dijelu dubrovački su glazbenici izvodili

Četvrti “Marijanski zavjet za domovinu” završio dolaskom u Dubrovnik i misom zahvalnicom

Četvrti “Marijanski zavjet za domovinu” stigao je u srijedu, 22. kolovoza do svog cilja, Dubrovnika, a sudionici hodočašća su tog posljednjeg dana u jutarnjim satima krenuli iz župe Gospe Velike u Rožatu prema Srđu te se spustili u Grad kako bi u dubrovačkoj katedrali navečer slavili misu zahvalnicu.

Koncelebrirano misno slavlje predvodio je katedralni župnik don Stanko Lasić, a nakon mise generalni vikar Dubrovačke biskupije don Hrvoje Katušić pokazao je hodočasnicima katedralnu riznicu.

Glavna ruta „Marijanskog zavjeta za domovinu“ krenula je 9. lipnja iz Osijeka, a imala je četiri priključne rute. Ove godine pridružili su im se i hodočasnici iz Italije koji posebno štiju bl. Miroslava Bulešića i koji su kroz Sloveniju došli do Rijeke i tu se pridružili Marijanskom zavjetu, tako da se može reći da je on zaista postao međunarodni. Na područje Dubrovačke biskupije hodočasnici su stigli u jedanaestom tjednu hodočašćenja u subotu, 19. kolovoza. Među njima je i ove godine bila jedna osoba koja je prehodala cijelo hodočašće od Osijeka do Dubrovnika, oko 1700 km, a to je Marina Garić, tajnica “Marijanskog zavjeta za domovinu”.

„Marijanski zavjet za domovinu“ je hodočašće koje se u ljetnim mjesecima organizira u Hrvatskoj, a u jednoj dionici prolazi i kroz Hercegovinu. Na dubrovačko područje stiže iz Neuma, pa nastavlja putem do Slanog, pa zatim Orašca te Rožata, penje se na Srđ i završava misom u dubrovačkoj katedrali.

Posebnost ovog hodočašća je u tome što na njemu u prvom redu sudjeluju hrvatski branitelji i mladi, a pridružuju im se i svi ostali koji žele, te svojim hodanjem povezuju Marijina svetišta od istoka do juga Hrvatske moleći za boljitak domovine. Tijekom puta glavnoj skupini hodočasnika pridružuju se oni koji u tom kraju žive, s njima hodaju i mole jednu dionicu

neka od najvrjednijih djela iz dubrovačke glazbene prošlosti poput skladbi Luke i Antuna Sorkočevića, Ferda Grazia, Jurja Kraljića i drugih.

„Velika povijest Dubrovačke glazbe“ u četiri sveska dr. Demovića obuhvaća glazbenu građu od 10. stoljeća do 1944. godine. U knjigama se nalaze iscrpni podaci i kritičko-stručne interpretacije arhivskih djela te nisu navedena samo imena glazbenika i njihovi opusi, već je objašnjen i širi društveno-politički i kulturni kontekst vremena u kojem su djelovali, odnosno u kojem su djela nastala. Četiri zasebne knjige međusobno su odijeljene prema sudbonosnim povijesnim događajima koja su obilježila ne samo gospodarsko-političku nego i društvenu kulturnu prošlost Dubrovnika, pa i glazbenu (Knjiga I. – od 1000. do 1667. godine; Knjiga II. – od 1667. do 1808. godine; Knjiga III. od 1808. do 1918. godine; Knjiga IV. od 1918. do 1944. godine). Vrlo je zanimljiv podatak da je prije 1969. godine (kada je Demović počeo objavljivati svoje radove) bilo poznato tek nekoliko skladateljskih imena koja su se vezivala uz Dubrovnik. Miho Demović je gotovo cijeli svoj život posvetio, uz svećeničko zvanje, istraživanju dubrovačke glazbene baštine.

Teologiju i Crkvenu glazbu Miho Demović je diplomirao u Zagrebu gdje je pohađao još i zasebne tečajeve iz glazbe te latinske i ćiriličke paleografije i arhivistike na Povijesnom institutu HAZU. Studij muzikologije i povijest umjetnosti magistrirao je u Ljubljani, a postdiplomske studije dovršio je na Sveučilištu „Albertus Magnus“ u Koelnu i Bonnu gdje je nakon položenih rigorozoma iz glazbe, teologije, filozofije obranio doktorski rad s naslovom “Musik und Musiker in der Republik Dubrovnik, vom Anfang des 11. Jahrhunderts bis zur Mitte des 17. Jahrhunderts” i proglašen doktorom filozofije područja glazbenih znanosti. Čitav radni vijek službovao je kao Regens chori (kapelnik) najprije dubrovačke, a od 1965. godine i zagrebačke katedrale. Uz to je istraživao hrvatsku srednjovjekovnu glazbenu prošlost, posebice u Dubrovačkoj Republici. Objavio je preko 200 znanstvenih radova i 30 zasebnih knjiga te slovi kao jedan od najplodnijih hrvatskih muzikologa.

Tiskanje ovog izdanja pomogli su: Društvo prijatelja dubrovačke starine, Grad Dubrovnik, Dubrovačko-neretvanska županija, Ministarstvo kulture Republike Hrvatske, Društvo hrvatskih skladatelja, Općina Konavle te Udruga za zaštitu izvođačkih prava.

puta upoznajući ih sa svojim krajem. I ove godine hodočasnike Marijanskog zavjeta na njihovom putu susretali su i prepoznavali brojni ljudi te im pomagali na razne način, pružajući im okrepju, osmijeh, lijepu riječ a po potrebi i smještaj.

Organizacija „Marijanskog zavjeta za domovinu“ kroz južno područje povjerena je Zoranu Joviću.

Duhovnu obnovu za mlade u katedrali predvodio don Damir Stojić: Nije Ivan Krstitelj ubijen jer je govorio o Isusu nego jer je govorio istinu

Sve klupe i stolice dubrovačke katedrale u srijedu, 29. kolovoza bile su ispunjene mladim vjernicima koji su se okupili na duhovnoj obnovi za mlade. Duhovnu obnovu, koju je organizirala molitvena zajednica Effatha, predvodio je zagrebački studentski kapelan, salezijanac don Damir Stojić. Duhovna obnova sastojala se od slavljenja, mise, nagovora i klanjanja Presvetom Oltarskom Sakramentu.

Taj dan se slavio spomendan Mučeništva sv. Ivana Krstitelja pa je predvoditelj misnog slavlja u propovijedi progovorio o njegovoj tragičnoj i mučeničkoj smrti te iz toga izvukao neke pouke i poticaje za mlade kako oni danas u svom životu mogu svjedočiti Isusa Krista.

Predvoditelj obnove je u uvodu propovijedi kazao kako je Ivan Krstitelj tragično i neslavno umro, ali kako je to jedini svetac uz Isusa Krista i Blaženu Djevicu Mariju kojemu kao blagdan slavimo i rođenje i odlazak s ovog svijeta.

Upravo taj odlazak s ovog svijeta, njegovo mučeništvo i smrt kroz ovaj blagdan donosi dvije istine. Prva istina je činjenica da Ivan nije ubijen zato što je propovijedao Isusa Krista, niti jer ga je netko tražio da se odrekne Kristova nauka nego je nastradao jer je govorio istinu. Dok je propovijedao o Isusu, Herod ga nije dirao. U Bibliji piše da ga je Herod rado slušao i da ga je smatrao svetim. A istina zbog koje

je stradao je bila da Herod ne smije imati ženu svoga brata, Herodijadu, i Herodijada ga je zato mrzila.

Propovjednik je povukao paralelu s današnjom situacijom u svijetu; rijetki su slučajevi da će od vjernika netko tražiti da se odreknu vjere u Isusa Krista ili nauka o Presvetom Trojstvu. Istaknuo je da je Ivan nastradao upravo radi onoga radi čega bi vjernici i danas nastradali, a to je jer je govorio istinu. U današnjem svijetu mi možda nećemo nastradati kao Ivan, smrću, rekao je kapelan Stojić, ali ako kažemo istinu nastradat ćemo na neki drugi način npr. tako da ćemo izgubiti posao ili nešto slično. Potaknuo je mlade da se ne boje živjeti u Istini na svom radnom mjestu, na fakultetu i u školi, već da budu spremni i hrabri.

Druga istina koju je predvoditelj obnove objasnio i koja se veže uz blagdan je grijeh propusta. Prebrojavši sve skupine ljudi i ljude koji su prisustvovali ovom groznom činu, ubojstvu, Stojić je istaknuo kako su svi oni krivi jer su šutjeli, jer nisu opomenuli Heroda, jer ga nisu osvijestili za gluposti koje je činio i govorio. Opisavši događaje koji su prouzročili Ivanovu smrt, predočio je kako se grijeh širio. Zamolio je mlade da ne šute na zlo, već da ga zaustave, i tako ne čine grijeh propusta. Ivan Krstitelj je umro radi dvije stvari: jer je govorio (živio) istinu i jer nitko nije htio reći istinu.

Na misnom slavlju koncelebrirao je duhovnik molitvene zajednice Effatha don Marin Lučić, a liturgijsko pjevanje cijele duhovne obnove animirao je slavljenički tim molitvene zajednice.

Nakon misnog slavlja uslijedio je nagovor u kojem je propovjednik na početku s mladim podijelio svoj doživljaj za vrijeme euharistijskog slavlja. Rekao je kako je dijeleći Tijelo Kristovo primjetio kako su osobe koje su primale svetu pričest lijepe. Poželio je da sveta pričest traje dulje, jer se divio ljepoti Božjoj u svakoj osobi. To je bio poticaj za nastavak govora u kojem je istaknuo ljepotu svake osobe, koja je zapravo “remek djelo” samog Boga. Kazao je kako je vrlo lako pojedincu zapasti u napast da pomisli kako je zaboravljen, odbačen, ostavljen, nevrijedan, nepoznat i nekoristan. Kazao je kako ovaj svijet funkcionira na korisnosti i kako ovaj svijet ima određen standard za lijepo, a posljedica svega toga je da ljudi zaboravljaju tko su oni zapravo, da zaboravljaju koliko su vrijedni, lijepi i dobri pred Bogom, i da zaboravljaju da Bog vodi njihov život. Objasnio je kako vjernici često zaboravljaju da ih Otac nebeski stalno gleda i kako upravo radi toga traže ljubav, pažnju i prihvaćanje na krivi način. Ispričavši anegdodu iz svog vlastitog života dao je mladima uvid u duhovni svijet u kojem se stalno vodi borba između neprijatelja ljudske prirode, đavla, i samog Boga koji ima plan za svačiji

život. Anegdota je poslužila da uvjeri mlade kako Bog vodi njihov život, kako ih je s ljubavlju stvorio, kako su dragocjeni u Njegovim očima i kako ima plan za njih. A to je potkrijepio i tumačenjima ulomaka iz Svetoga pisma koji o tome govore.

Mladima se zatim obratio p. Justo Lofeudo iz Družbe Misionara Presvete Euharistije iz Francuske, koji je trenutno u Dubrovniku u misiji uspostavljanja Trajnog klanjanja u Dubrovniku. Predstavio je projekt Trajnog klanjanja Presvetom Oltarskom Sakramentu. Istaknuo je kako je projekt Trajnog klanjanja, koji se u Dubrovačkoj biskupiji na poticaj biskupa Mate Uzinića pokušava osnovati, projekt koji je namijenjen najviše laicima. U svijetu je oko tri tisuće crkava i kapela koje imaju trajno klanjanje Presvetom Sakramentu, dok su u Hrvatskoj za sada samo dvije crkve. Posvjedočio je mnoge plodove koji su se dogodili u pojedinim gradovima koji imaju uspostavljeno trajno klanjanje pred Presvetim. Na zanimljiv način pozvao je i potakao mlade da i oni budu sudionici ovog projekta.

Okupljeni mladi vjernici potom su ostali u polusatnom klanjanju Presvetom Oltarskom Sakramentu. Nakana klanjanja bila je za mlade Grada, da shvate da je lijepo biti Božje stvorenje koje može usrećiti drugoga čovjeka i samoga Boga u svakom staležu (bračnom ili posvećenom).

Misa u katedrali za pokojne branitelje, civilne žrtve rata i duše u čistilištu

U katedrali Gospe Velike u Dubrovniku u petak, 2. studenog održana je misa za branitelje, civilne žrtve rata i duše u čistilištu. Na samom početku svete mise don Stanko Lasić potiče da na Dušni dan o pokojnima razmišljamo na jedan drugi način koji ulijeva nadu u uskrsnuće tijela.

Naglašava kako smo ovih dana svi posjećivali grobove svojih najdražih i svojih prijatelja i prisjećali se svega što smo s njima proživjeli i od njih naučili.

Ali uvijek ostaje da je vjera najveći dar koji smo od Boga dobili i da su oni u toj vjeri umrli. Don Lasić naglašava kako je važno svoj život predati svaki dan u Božje ruke. Trebamo se pripremiti na susret s Bogom u svakodnevnom životu predavajući svoj život Bogu i pristupajući svetim sakramentima. Posebno u bolesti kada se ne trebamo bojati pristupiti bolesničkom pomazanju koje nas snaži i pomaže da se lakše nosimo s bolešću i priprema na konačni susret s Bogom.

Na Dušni dan se posebno prisjećamo i duša u čistilištu za koje moramo moliti. Oni su spašenici ali do konačnog gledanja lice u lice s Bogom potrebne su im naše molitve. Stoga Crkva oduvijek odgaja da se služe svete mise za duše u čistilištu. Oni sebi ne mogu pomoći ali im mi možemo pomoći svojim molitvama.

Mi danas molimo i za branitelje, civilne žrtve rata i nazivamo ih blaženicima, naglasio je don Lasić, jer su svoju žrtvu oplemenili svojom krvlju. Stoga u našem srcu treba trajno gorjeti ljubav i zahvalnost prema njima. Na kraju don Lasić zaključuje da sve dok molimo jedni za druge da izdržimo životne križeve dotle smo Crkva koja putuje, Crkva koja trpi i Crkva koja čeka Božju slavu.

Svetu misu je pratio katedralni zbor. Na kraju je don Ivan Penava izmolio opće oprostjenje grijeha za branitelje te naglasio da se ovih dana na grobovima može uz određene molitve dobiti potpuni oprost grijeha za pokojnike iz naših obitelji i koje preporučimo u molitvama.

Zaređena trojica đakona: Radosna je dubrovačka Crkva

Don Robert Karačić, don Josip Mudri i don Tonći Ante Prizmić u radosnom i sabranom ozračju primili su po rukama dubrovačkog biskupa mons. Mate Uzinića sveti red đakonata na blagdan Posvete Lateranske bazilike 9. studenog u dubrovačkoj katedrali Gospe Velike.

Veliki je ovo događaj za biskupiju koja godinama ima nedostatak svećeničkih zvanja i izvor je nade

za njezinu budućnost. Potvrdili su to svojim sudjelovanjem na pontifikalnom slavlju đakonskog ređenja veliki broj dubrovačkih svećenika i vjernika, ali i roditelji, braća i sestre, rodbina i prijatelji đakona kao i njihovi kolege iz bogoslovije.

Radosno ozračje u katedrali nije se moglo sakriti što je i sam biskup na početku primijetio: „Radosna je naša Crkva, radosni smo i mi. Prolazeći kroz crkvu vidio sam toliko radosti.“

Kandidati za đakonat za svoj dan ređenja izabrali su blagdan Posvete Lateranske bazilike što je biskup istaknuo dodavši kako je riječ o blagdanu koji ih povezuje sa Svetim Ocem, a oni se rede upravo da bi služili Crkvi osobito, kao đakoni, najpotrebnijima. Svetog Oca pohodit će slijedećeg tjedna i biskupi Hrvatske u pohodu „ad limina apostolorum“ čime, uz ostalo, žele potvrditi svoju povezanost sa Svetom Stolicom u zajedništvu Katoličke Crkve.

Tumačeći evanđelje o Isusovom dolasku u hram i njegovoj ljutnji jer je tamo našao razne prodavače, biskup je kazao kako je to bio prvi Isusov dolazak u Jeruzalem za vrijeme njegovog javnog djelovanja te kako je Isus želio ući u hram da bi se pomolio za svoje poslanje i svoje učenike, „vjerujem i nas danas“. Došavši u hram nije našao ono što je očekivao, ono o čemu je Ezekiel proročanski govorio, nije našao na mjesto iz kojeg je izvirala milost koja sve što dotakne ozdravljuje, oživljuje. Našao je na prodavače i mjenjače, što ga je naljutilo.

Ne samo što trebaju vršiti kao đakoni nego i kako

Isusov dolazak u Jeruzalemski hram biskup je posadašnjio rekavši kako Isus danas dolazi u ovu crkvu s istom nakanom, moliti za kandidate za đakone, ali i za sve ostale jer svatko treba biti kršćanin u svom zvanju i poslanju. To poslanje je biti oni koji posreduju milost Božju ljudima svog vremena. To je poslanje Crkve i svih onih koji su u Crkvi izabrani za posebne službe. Biskup je okupljene potaknuo na osobno promišljanje o tome što u našem slučaju Isus može pronaći: Ponovno prodavače i mjenjače? Hoće li u meni kao službeniku Crkve pronaći menadžera? Hoće li u tebi pronaći skupljača milostinje ili nešto drugo?

Dubrovački biskup je zatim opisao kako je zadaća đakona „podjeljivati krst, čuvati i dijeliti euharistiju, u ime Crkve prisustvovati ženidbi i blagoslivljati je, nositi popudbinu umirućima, čitati vjericima Sveto pismo, poučavati i poticati narod, predsjedati vjerničkom bogoslužju i molitvi, dijeliti sakramentale, predsjedati obredu sprovoda i pokopa.“ Obraćajući se kandidatima kazao je da se sve to može činiti na trgovački način upotrijebivši evanđeoski izričaj kao

„prodavači volova, ovaca i golubova i mjenjači novca.“ „A to nije vaše poslanje!“, istaknuo je te ih potaknuo na promišljanje o tome kako sve to trebaju činiti. Pred oči im je stavio riječi sv. Polikarpa da ono što budu činili trebaju činiti kao „milosrdni, revni, hodeći po istini Gospodina, koji je postao poslužitelj svih.“

Biskup je tome dodao da to što su pozvani i poslani trebaju činiti zdušno, radosno, izbjegavajući svako nepoštenje i lakomost, u beženstvu, nepodijeljena srca, neporočni i besprijeborni, ne samo kao slušatelji nego i služitelji i tako da ono što ustima propovijedaju i sami očituju svojim djelima. Citirao je riječi koje će reći kandidatima u obredu pri predaji evanđelja: „Primi Kristovo evanđelje kojemu si postao navjestitelj. Nastoj vjerovati što pročitaš, učiti što uzvjeruješ, živjeti što učiš.“

Pratimo ih molitvama

Svi mi smo svjesni da to nije lako, da oni to ne mogu sami, da im je potrebna milost Božja koju će im Bog obilato dati, nastavio je biskup Uzinić i dodao da je potrebno još nešto: „Potrebni smo im i mi, Crkva, za koju se zareduju za đakone. Dužnost je svih vjernika biskupije da kandidate za đakonat prate molitvama.“ Pozvao je vjernike da ih nastave pratiti molitvama kako bi oni mogli odgovoriti svom pozivu i poslanju.

Biskup je nadalje primijetio kako je uvijek bilo teško biti apostol ili zaredeni službenik Crkve a osobito je to teško danas kad Crkva proživljava svojevrsnu krizu. Izrazio je radost na prisutnosti brojnih kandidata za svećeništvo iz cijele metropolije na ovom slavlju kao i bogoslova i sjemeništara za Dubrovačku biskupiju te nedavno zaredenih đakona iz drugih zajednica, a sve to „govori o nekom novom buđenju svijesti da Bog zove i da se Bogu treba odazvati“, vodeći uvijek računa o onome kako.

To ne umanjuje krizu kroz koju Crkva prolazi, ne umanjuje unutarnju neslogu i podmetanja, teške probleme s kojima se Crkva danas nosi i činjenicu da je zbog različitih skandala svako malo na naslovnica, nastavio je dubrovački biskup te istaknuo: „Zato je važna vaša molitva, vaša podrška.“

Potrebna je promjena mentaliteta i kod svećenika i kod vjernika u Crkvi

Uz to je potrebna i promjena mentaliteta kako svećenika tako i vjernika. Kod svećenika se ona sastoji u tome „da se ne vidimo višim od vjernika nego da se vidimo kao oni koji su vam poslani služiti“, a od vjernika umjesto brze osude pokušaj razumijevanja njihovog ukupnog ljudskog življenja što je odlično opisao duhovni pisac Henri Nouwen kojeg je biskup citirao.

„Rijetko smatramo siromašnima onima koji nas vode. Ali na višoj razini naše Crkve postoji siromaštvo, mučna osamljenost, bolna izolacija, duboka nutarnja nevolja, puno emocionalnog trpljenja. Moramo imati hrabrosti priznati trpljenje odgovornih, nositelja vlasti u Crkvi, kapelana i župnika, prelata i biskupa i pape, i primiti ih u društvo slabih. Ostavimo li po strani moć i službu i dostojanstvo onih koji su nam čelu i predvode nas, i gledamo na ljude, onda ćemo susresti nemoć, siromaštvo, zatajenje i osjetit ćemo se slobodni iskazati im suosjećanje koje im želimo darovati, suosjećanje onih koji stoje na nižoj razini Crkve“, riječi su Nouwena.

Molitva za njih je naše suosjećanje, a obraćenje koje nam je potrebno je obraćenje prema pravom gledanju na svećeničku službu koja nije nešto 'gore', 'više', nije na pijedestalu. Kod Boga nema gore ili dolje, zato ni u našim očima toga ne treba biti. Kad je netko 'gore', na vlasti, puno puta nemamo pravi odnos prema njemu. „Mi svećenici nismo i ne želimo biti 'gore' nego želimo biti s vama i za vas,“ istaknuo je dubrovački biskup.

Ako se to dogodi onda će i naši đakoni moći biti, ne samo po onom što nego i po onom kako, oni koji nadziduju na temelju Isusa Krista nego će moći biti, riječima psalmiste, rijeke i rukavci Božje milosti koja iz temelja Isusa Krista izvire i želi doći do svakog čovjeka našeg vremena kojemu će oni biti poslani, zaključio je biskup.

Liturgijsko pjevanje predvodio je katedralni pjevački zbor pod vodstvom nove voditeljice profesorice Maje Marušić, a na kraju su svi zajedno otpjevali „Tebe, Boga, hvalimo.“

Trojica đakona svoj pastoralni praktikum obavljat će u župama sv. Mihajla-Lapad, Svetog Spasa u Mokošici i Svih svetih u Blatu pomažući župnicima u pastoralu i pripremajući se tako za svećeništvo, drugi stupanj sakramenta svetog reda, kojeg će primiti dogodne.

Posljednje đakonsko ređenje kandidata za Dubrovačku biskupiju bilo je 2013. godine, a posljednje ređenje više od dvojice kandidata na naslov biskupije bilo je prije više od pedeset godina.

Večer uoči ređenja kandidati za đakone animirali su klanjanje pred Presvetim nakon što su na misi položili Ispovijest vjere i Izjavu o svojevremenom preuzimanju obveze celibata koja je sastavni dio đakonskog ređenja.

Životopisi novih đakona

Robert Karačić rođen je 20. srpnja 1994. godine u Dubrovniku od roditelja Branka i Božene rođ. Sršen. Treće je dijete od sedmero braće i sestara. Kršten je u župi svetog Nikole u Cavtatu, gdje je pohađao osnovnu školu. Nakon završetka osnovne škole upisao je Nadbiskupijsku klasičnu gimnaziju u Splitu kao sjemeništara Dubrovačke biskupije, a potom je 2013. godine svoj put kao bogoslov nastavio u Centralnom bogoslovnom sjemeništu u Splitu. Među kandidate za đakonat i prezbiterat na naslov Dubrovačke biskupije primljen je 2016. godine. Na Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Splitu je završio filozofsko-teološki studij 2018. godine. Pastoralni praktikum obavlja u župi sv. Mihajla na Lapadu.

Josip Mudri rođen je 31. svibnja 1988. godine u Vinkovcima od roditelja Dražena i Ljiljane rođ. Rajković. Rođen je kao prvo dijete od petoro braće i sestara. Kršten je u Rokovcima, selu nedaleko Vinkovaca, gdje je i živio. Osnovnu školu pohađao je u Andrijaševcima, a nakon nje upisao je Gimnaziju Matije Antuna Reljkovića u Vinkovcima. Katolički bogoslovni fakultet završio je 2014. godine u Đakovu. Među bogoslove Dubrovačke biskupije primljen je 2017. godine. Pastoralni praktikum obavlja u župi Svetog Spasa u Staroj Mokošici.

Tonći Ante Prizmić rođen je 1. siječnja 1994. godine u Splitu, od roditelja Mara i Jasminke rođ. Radeljić. Ima jednu stariju sestru. Kršten je u izbjeglištvu u župi sv. Roka, Vinjani Donji. Osnovnu školu završio je u Dubrovniku, kao i srednju Turističku i ugostiteljsku školu. Godine 2012. stupio je u dominikanski novicijat ali je razlučivanjem shvatio da redovnički put nije za njega pa je uputio molbu dubrovačkom biskupu da ga primi kao bogoslova za Dubrovačku biskupiju. Prve dvije godine bogosloviju i Katolički bogoslovni fakultet pohađao je u Zagrebu. U Centralno bogoslovno sjemenište u Splitu prešao je 2015. godine, gdje je nastavio studij teologije. Među kandidate za đakonat i prezbiterat na naslov Dubrovačke biskupije primljen je u Splitu 2016. godine. Na Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Splitu je završio filozofsko-teološki studij 2018. godine. Pastoralni praktikum obavlja u župi Svih svetih u Blatu na otoku Korčuli.

Govor na Daksi

Poštovani Dubrovčani,

Daksa je najtužnija obljetnica stradanja i okrutne smrti Dubrovčana u Drugom svjetskom ratu. Okupljamo se ovdje nekoliko puta godišnje već 26 godina da iskažemo poštovanje svim žrtvama Dakse i kršćansku solidarnost s obiteljima žrtava i da polaganjem vijenaca i molitvom izrazimo vjeru i nadu da svi ovdje mučeni i bez suda okrutno pogubljeni svojom nevinošću i svojom junačkom smrću nastavljaju svjedočiti biblijsku istinu „da su duše pravednika u ruci Božjoj, i njih se ne dotiče muka nikakva, očima se bezbožničkim čini da oni umiru, i njihov odlazak s ovoga svijeta kao nesreća, ali oni su u miru“.

U Knjizi Otkrivenja, koju smo netom pročitali, nalazimo riječi: „Blaženi mrtvi koji umiru u Gospodinu“ koje se odnose i na Dubrovčane pogubljene ovdje na Daksi. Njihova je smrt prethodno praćena teškim bolima, ali su umirali vjerujući u Krista, povjeravajući se kao djeca svom nebeskom Ocu i svoju vjeru okrunili himnom Tebe Boga hvalimo. Ako su u Gospodinu umrli, a jesu, jer za to imamo istinita svjedočanstva, uskrsnut će na sudnjem danu. Ne smijemo misliti da su naši pokojnici do tada utonuli u zaborav, u neku besvjesnost. Kad bi tako bilo, nitko ih ne bi nazivao blaženima. Ovo blaženstvo i blaženstva iz Evanđelja označuju puninu života i sreće. Umrijeti u Gospodinu znači predati sve u Božje ruke, kao što je učinio Isus na križu. „U tvoje ruke predajem svoj duh“. Umrijeti u Gospodinu znači sastati se s Njim, živjeti s Njim.

Život im se nastavlja jer ih prate djela njihova. Naša je dužnost pomoći pokojnima kako bi ih pratila njihova djela. Kako? Živjeti u istim idealima, u istoj vjeri, slijediti iste korake odanosti i velikodušnosti, istu čestitost života, isto domoljublje. Veliki mislilac Blaž Paskal je negdje čuo od nekog duhovnika i zabilježio da je „veoma korisno i vrijedno dobročinstvo prema pokojnima ako učinimo ono što bi oni uradili kad bi bili još na ovom svijetu“. Stoga molimo za pokojne, slijedimo ih u dobrom životu, pa će im to pomoći da ih prate djela njihova.

Ovdje smo kako bismo usnama i srcem izrekli ono što oni, koji su ovdje pobijeni, ne mogu reći. Pozvani smo, i od Gospodina obdareni snagom i moći, da se bez straha usprotivimo nepravdi i da se borimo za istinu i pravdu, i ne samo o Daksi, nego i o tolikim drugim mjestima stradanja našega naroda i da već jednom skinemo lažnu masku takozvanih „osloboditelja“ koji su najkrvaviji zločinci, a koji se i danas skrivaju

pod krinkom „antifašista“. Oni se hvale kako su oni „započeli ono što su branitelji u Domovinskom ratu samo završili“ tj borbu za uspostavljanje slobodne nam domovine Hrvatske. Koje bezočnelaži i kojih li izvrtanja istine! Naša je Domovina već umorna od onih koji se suprostavljaju istini, ali mi kršćani se ne smijemo umoriti u borbi za istinu, jer znamo da Gospodin naš Isus Krist, premda je i sam podnosio nepravde i bio ubijen „radi pravednosti“, neće dopustiti da nepravda zavlada i da se istina ne sazna i ne pobijedi. On je istina, on uskrsnuo naš Gospodin. On je pobedio smrt, on je nadvladao sve spletke i zavođenja. On nam ne obećava laku pobjedu niti nam uši ispunja lažnim nadama, ali nam daje snagu svoga Svetog Duha, koji je jači od svih izrugivača nevjerničkih – da izdržimo do kraja i da izborimo pobjedu koja neće proći, kojoj nema kraja i koja nikome ne može biti prijetnja. Istina, ne trpe te pobjede Božje oni koji služe zlu i ne žele da se istina sazna, da se razotkriju njihova zlodjela, ali Bog je veći od ljudskog srca i zna sve. On može zacijeliti i iz ljudskog srca izagnati zlo, promijeniti ga u dobro, usaditi u njega svoga Duha utješitelja, svoju milost i svoju ljubav. A ona je kadra spasiti svakog, baš svakog čovjeka.

A duše vjernih pokojnika, mučenika Dakse, neka počivaju u miru Božjem. A mi, njihovi nasljednici, bili dostojni njihove žrtve i nastavili putem dobra, putem obrane i izgradnje svoga doma i Domovine. A zločinci neka čuju Gospodiovu riječ „Effata ! – Otvori se!“ te srce otvore istini, uši spomenu na tuđu muku i nevolju, jezikom izgovore pokajanje i navijeste mir. Neka živi i neprestano nam govori Daksa, ovaj otočić koji je postao simbol našeg stradanja i naše vjere u pobjedu istine, neka nikad ne izbljedi sjećanje Dubrovčana na silna trpljenja i stradanja, ali ne radi osvete, nego radi budućih dobara i velikih duhovnih plodova, dostojnih uskrsnuća. Amen.

Dubrovnik, 25. X. 2018.

don Stanko Lasić, župnik

Moja životna priča i vječna povezanost s rodnim Dubrovnikom

Vrlo poštovani, naši životi satkani su od lijepih i manje lijepih trenutaka, podijelite s nama Vašu životnu priču.

Poći ću od svojega pradjeda Josipa, koji je i donio prezime Česko u moj zavičaj napustivši bez privole roditelja rodni Kaštel Lukšić i vjenčavši se Dubrovkinjom Perom iz roda Nadramija, nakon romantičnoga susreta na splitskom Pazaru – u Velikoj Gospi 18. rujna 1853. Tamošnji župnik mi je rekao da je i prapradjed Ivan prezime baštiniio od predaka kad su u doba ponarođivanja stranih imena odbacili predmetak talijanizma Francesco.

I od toga nadnevka svi pripadnici mojega roda, ne samo što su obitali u Povijesnoj jezgri, nego su i izravno povezani svim svetim sakramentima, što su ih dobivali tijekom života, s katedralnom Župom Gospe Velike. Bio je to moj djed Antun, umro 1931., otac Antun, umro 1946. i, konačno, ja, također Antun, rođen 7. svibnja 1938. uskoro u Gospi kršten, dok su mi djeca rođena i krštena u gornjogradskoj katedralnoj Župi, za boravka i rada obitelji u Zagrebu.

Moje djetinjstvo bilo je vrlo traumatično; majka mi umire 1945., a šest mjeseci za njom i otac – s mojih još nenavršenih osam godina. Mene i tri godine mlađu sestru udomljuje očeva sestra uz dvije svoje sirote (muž kao zapovjednik strada u savezničkim konvojima) u poratnoj općoj oskudici. Ipak, ona nas je sve školovala i šalje nas na studije u Zagreb, a uskoro ostavlja, teško bolesna, svoj Dubrovnik, kako bismo i ondje imali svoj dom.

Na raskrižjima, raspućima života, je li Vam bilo teško donijeti odluku o izboru životnoga zanimanja?

O izboru slavistike na Filozofskom fakultetu nisam se dvoumio jer sam već kao šesnaestogodišnjak objavio prve pjesme, visoko ocijenjene, u rubrici »Mladice« nanovo pokrenutoga časopisa Dubrovnik, kojemu je urednik prof. Nikola Ivanišin. Napustio sam poeziju i već sam se za studija posvetio književnoteorijskoj metodologiji. Nakon vojske stupio sam u brak s mještankom podrijetlom iz Babina Polja na Mljetu. Oboje iste struke, ljetne smo praznike provodili na zavičajnomu moru. Radio sam kao profesor hrvatskoga jezika na Petoj gimnaziji i istodobno obavljao lekturu fakultetskih udžbenika u »Školskoj knjizi«.

Za oba ta paralelna zanimanja dobivao sam pohvale, što me je kao mladoga, i profesora, i lektora,

afirmiralo u zagrebačkoj intelektualnoj sredini. Unatoč tomu, kako nismo mogli udovoljiti čežnji za zavičajem samo boravkom u vrijeme ljetnih i zimskih praznika, sve češće smo razmišljali o mogućemu odlasku.

Pobijedila je čežnja, vratili ste se u Grad.

Istina, zov zavičajnoga morskoga krajolika – bio je presudan. Ali, preseljenje 1978. nije bilo nimalo jednostavno: trebalo je naći nova radna mjesta i obaviti uvijek u svemu teško preseljenje. U Pomorsko-tehničkoj školi radio sam sve do mirovine 2003., pišući brojne studije i obavljajući kompletnu obradu svih izdanja dubrovačkoga Ogranka Matice hrvatske.

Suradnja s dubrovačkim Ogrankom Matice hrvatske potaknula je u Vama i potrebu za znanstvenim radom tijekom kojeg Kranjčević postaje Vaša istinska opsesija.

Upravo tako, surađujući s Maticom posvećujem se istodobno i znanstvenom radu, završavam poslijediplomski studij i magistriram 1988. u Zagrebu s temom »Bugarkinje S. S. Kranjčevića«. Otad je taj genijalni hrvatski pjesnik moja istinska opsesija; poklonio sam mu gotovo trideset godina života, uza sav ostali rad. Doslovno »hrvanje« sa zagonetkom njegove emocionalno gromovite riječi isplatilo se stvaranjem vlastite unutartekstne metodologije; prateći stih po stih, strofu za strofom iščitavam tijekom Kranjčevićeve svijesti i podsvijesti uz prodor u najdublje slojeve toliko neodgonetljivoga mu bića. Nazor ga izriječkom definira: »On nosi u sebi uznositost ali i prokletstvo genija.« Plodovi će se uskoro pokazati: kao prvo, doktorirao sam 1989.

i objavio prvu monografiju, za koju sam 2002. dobio »Nagradu grada Dubrovnika«, zatim slijedi druga monografija s »Nagradom HAZU-a za književnost u 2015. godini« (do danas nas laureata ima svega dvadeset šest u Hrvatskoj). Sinteza Kranjčevićeva pjesničkoga korpusa je u mojemu životnom djelu – trećoj monografiji; predstavio sam je prošloga mjeseca u Senju, Zagrebu i, dakako, svojemu jedinstvenom Dubrovniku. Jer, sva ta priznanja prije svega namjenjujem njemu, gdje sam i sve postigao u ovom čudesno inspirativnom ozračju – nimalo slučajno: ono je i u prošlosti plodilo brojnim hrvatskim učenjacima, slikarima, intelektima svjetskoga glasa.

Biste li nam mogli izdvojiti neke Kranjčevićeve stihove, Vama posebno drage?

Teško bi se moglo odlučiti za neke stihove u takvu obilju poetske izvrsnosti ovoga hrvatskog genija. Možda: »A gromom grmnu glas Jehove: / 'I tebi baš, što goriš plamenom / Od ideala silnih, vječitih, / Ta sjajna vatra crna bit će smrt, / Mrijeti ti ćeš, kada počneš sam / U ideale svoje sumnjati!'«

Kranjčević je jedinstven, često naglašeno ističete.

Kranjčević je nedvojbeno, što sam i znanstveno dokazao, najveći elegijski i misaoni pjesnik cjelokupne, a domoljubni samo novije hrvatske književnosti. Ali, po golemosti svojega trodimenzionalnoga pjesničkog univerzuma, siguran sam da je jedinstven i u hrvatskoj i europskoj književnosti, a za svjetsko bi se stvaralaštvo tek moglo pretpostavljati, nadasve pjesničko.

Silvije Strahimir Kranjčević hrvatski je pjesnički genije, velikan, je li naš narod svjestan svojih velikana?

Stalno se ne mogu osloboditi činjenice da naš narod tijekom cijele povijesti malo cijeni svoje velikane, zapostavljajući ih nasuprot onima u drugih naroda. I tako oni, kao neželjeni sinovi, ostaju nepriznati, čak i nedostatno poznati – počesto umirući u tuđini, ili se ipak vrate svojoj »maćehi« tek nakon što su prepoznati u svijetu. Nažalost, prihvatili smo to kao „Zvonimirovo prokletstvo“, nemajući stoljećima svoje državnosti, svojega nacionalnog entiteta ni ponosa – kompleks maloga naroda koji je, očito, postao sastavnica našem narodnosnomu genomu. Izlaz je u edukaciji mladih naraštaja, koje treba uputiti na knjigu kao neiscrpno bogatstvo trajno očuvanih svjetova i misli svih onih koji su nam prethodili, i to – zapisali.

Hvala Vam na razgovoru ugodnom, bila mi je čast i zadovoljstvo.

Razgovor vodila prof. Mirjana Kaznačić

Četvrtak 27. XII. od 9 do 13 sati

Prvi svećenik: Kneza Damjana Jude, Braće Andrijića, Bandureva, Stajeva, Za Karmenom, Ispod Mira, Od Pustijerne

Drugi svećenik: Đura Baljivi, Restićeva, Pobijana, Ilije Sarake, Stulina, Gradićeva, Kneza Hrvaša, Poljana Ruđera Boškovića

Treći svećenik: Stros Mayerova, Crijevićeva, Poljana Mrtvo zvono, Ivana Rabljanina, Svetog Šimuna, Grbava, Hranjca

Četvrtak 27. XII. od 15 do 19 sati

Prvi svećenik: Zvijezdićeva, Svete Marije, Od Kaštela

Drugi svećenik: Za Rupama, Od Rupa, Od Šorte, Na Andriji, Od Domina, Puzljiva, Tmušasta

Treći svećenik: Bunićeva Poljana, Gundulićeva Poljana, Uz Jezuite, Dinka Ranjine, Marojice Kaboge

Petak 28. XII. od 9 do 13 sati

Prvi svećenik: Uska, Pećarica, Gučetićeva, Miha Pracata, Božidarevićeva

Drugi svećenik: Od Puča, Svetog Josipa, Hliđina, Za Rokom, Ferićeva, Garište, Zlatarićeva

Treći svećenik: Getaldićeva, Čubranovićeva, Đorđićeva, Široka, Vara, Između Polača, Cvijete Zuzorić, Zeljarica, Lučarica, Ribarnica

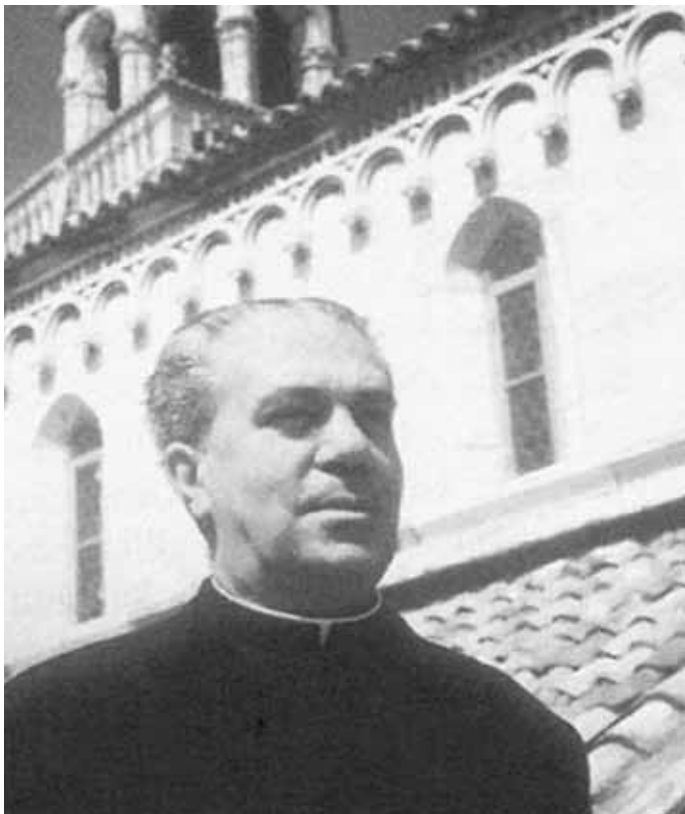
Petak 28. XII. od 15 do 19 sati

Prvi svećenik: Zlatarska, Kovačka, Žudioska, Boškovića, Dropčeva, Zamanjina, Peline

Drugi svećenik: Vetranićeva, Petilovrijenci, Kunićeva, Nalješkićeva

Treći svećenik: Antuninska, Palmotićeve, Od Sigurate, Celestina Medovića, Ispod Minčete, Mala, Plovani Skalini, Hanibala Lucića, Prijeko

Don Ivo Matijaca (1916-1994.)

Dugogodišnji korčulanski župnik i opat don Ivo Matijaca rođen je u skromnoj obitelji 3.1.1916. godine. Srednjoškolsko klasično obrazovanje stječe najprije u franjevačkoj gimnaziji na Badiji, zatim u sjemenišnoj gimnaziji u Zagrebu, gdje također studira i završava teologiju. Za svećenika ga je

24. lipnja 1942. godine zareadio tadašnji zagrebački nadbiskup Alojzije Stepinac. Nakon službovanja u Cirkvenoj kraj Bjelovara i Vrapču kraj Zagreba, 1946. godine postaje kapelanom u tada najvećoj zagrebačkoj župi sv. Blaža. 1950. godine imenovan je župnikom u rodnoj Korčuli i ustoličen za opata. Umirovljen je 1986. godine, a preminuo 2. lipnja 1994.

Odrastavši u sjeni korčulanske katedrale i sudjelujući u životu mjesnih bratovština još kao srednjoškolac, potom bogoslov, zauzeto se zauzimao za spomeničko i tradicijsko nasljeđe Korčule, a vremenom upoznao brojne istaknute kulturne djelatnike i umjetnike s kojima je kasnije ne samo surađivao nego i prijateljevao.

Rano je počeo pisati članke o korčulanskim tradicijama i baviti se znanstvenim proučavanjem arhivarskih isprava na temelju kojih piše prve radove o korčulanskoj kulturnoj baštini.

Postavši korčulanskim župnikom odmah počinje obnavljati sve crkve u gradu koje su zadnjih desetljeća, pogotovu nakon II.svjetskog rata bile dosta oronule.

Prva briga bila je obnova Katedrale, no taj se posao protekao na gotovo dva desetljeća, a može se reći da ni tada nije konačno završen. Osim crkvama pažnju posvećuje bratovštinama, ponajprije njihovu očuvanju u onovremenim, crkvenosti ne baš sklonim prilikama, zatim tradicijama, čuvanju i doličnom uređenju bratimskih kuća i dvorana. Posebno je nastojao njegovati, mlađim naraštajima prenijeti tradicije crkvenog i mjesnog pučkog pjevanja, običaja, i sl. u čemu je uz bezbrojne poteškoće nedvojbeno uspio.

Odmah po dolasku u Korčulu započinje s radom na osnutku katedralne riznice uz suradnju i svestranu pomoć dr. Cvite Fiskovića, tadašnjeg ravnatelja Konzervatorskog zavoda za Dalmaciju. Riznica je smještena, prema nacrtima i zajedničkoj zamisli s istaknutim hrvatskim slikarem Ljubom Babićem na prvom katu preuređenih prostorija opatskog dvora, a javnosti otvorena 1954. godine. Bila je to prva crkvena zbirka osnovana u Dalmaciji, možda i Hrvatskoj nakon II. svjetskog rata. U njoj su sabrane brojne povijesne i umjetničke dragocjenosti koje svjedoče o višestoljetnoj visokoj kulturnoj razini grada Korčule i njegove biskupije. Riznicu je tijekom četrdeset godina posjetilo gotovo 200 000 ljudi iz cijelog svijeta, posebno niz istaknutih kulturnih djelatnika i znalaca koji su se o njenim zbirkama najpohvalnije izrazili, nerijetko zadivljeni bogatstvom i vrsnoćom izloženih predmeta.

Međutim djelatnost don Ive na kulturnom polju (uz onu redovitu pastoralnu) nije se zaustavila na ovome; 1967. godine započinje izdavati župni časopis „Lanterna Sv. Marka” u kojem uz vjerski sadržaj značajno mjesto imaju članci o korčulanskim spomenicima, ali i niz drugih vrijednih priloga iz svakodnevnog života ovog grada.

Proučavajući i sređujući arhivsku građu don Ivo nalazi brojne podatke o raznim pitanjima bratovština, biskupije, crkava, pokretnih spomenika i sl., pa o tome objavljuje više radova, a posebno treba spomenuti knjigu Povijest bratovštine sv. Roka tiskanu 1975. godine, rukopise o Bratovštini Gospe od utjehe i o Korčulanskim relikvijarima kao i niz članaka s ovom tematikom u Lanterni.

Svjestan značenja vanjskih kulturnih manifestacija organizirao je niz proslava poput one o 70. rođendanu Frana Kršinića, do 25.obljetnice osnutka Riznice, proslava 400 godina turske opsade Korčule (1571.-1971.), 500 godina Andrijićeva ciborija u katedrali i dr., doprinoseći ne samo crkvenoj, već i svjetovnoj promidžbi korčulanske baštine i povijesti.

Miljenko Foretić (1938. - 2003.)

Zbog svega spomenutog 1992. godine u slobodnoj Hrvatskoj je uz crkvenu proslavu svečano obilježena 50. obljetnica svećeništva tada već bolesnog don Iva. U Gradskoj vijećnici su mu se za njegov nesebični dugogodišnji svećenički i kulturni rad zahvalili predstavnici grada Korčule i kulturnih ustanova. Ovdje prenosim samo riječi koje je izrekao tadašnji predsjednik ogranka MH g. Franko Burmas: „ U prošlih pola stoljeća nismo imali priliku sudjelovati u ovakvoj svečanosti. Živjeli smo u političkom sustavu koji je, blago rečeno, ignorirao crkvu i svećenike.

Sretan sam da je to vrijeme iza nas i da možemo, ako to želimo, izraziti štovanje i zahvalnost svećenicima kada to zavrijeđuju.

Otkada sam prije trideset godina upoznao našeg slavljenika, opata korčulanskog don Iva Matijacu divim se njegovu djelu. Često sam govorio u intimnom krugu da je don Ive najviše od svih učinio za Korčulu. Sretan sam i radi don Iva i radi sebe i radi onih koji dijele moje mišljenje, da to mogu, na ovoj svečanosti službeno priređenoj u njegovu čast javno izreći u ime Ogranka Matice Hrvatske u Korčuli. Neka se, dakle, čuje: štovani don Ivo, mi smatramo da ste vi najzaslužniji suvremeni građanin Korčule.”

U ime gradskog muzeja Alena Faznić rekla je među ostalim: „ Sva djelatnost don Iva na području proučavanja, obnove i čuvanja kulturne baštine bila je utemeljena na svijesti da je kultura, tradicija, pisana riječ, jezik i spomenici ono najdragocjenije što posjeduje jedan narod, po čemu ostaje u povijesti. Znao je don Ivo dobro što čini i zašto to čini i to upravo u vrijeme kada je dobrano bilo započelo ono čemu smo danas, u ovom ratu svjedoci: nastojanje za potpunim zatiranjem svega hrvatskog: jezika, imena, naroda...”

Zbog svega spomenutog Gradsko vijeće grada Korčule donijelo je odluku da se prva nagrada za životno djelo koju dodjeljuje grad Korčula dodijeli posmrtno don Ivu Matijaci. To je učinjeno na Dan grada Korčule, Blagdan sv. Todora 29.7.1996. godine. U obrazloženju te odluke stoji među ostalim: „Poseban, nemjerljiv je doprinos don Iva Matijace unapređenju i vrednovanju korčulanske kulturne baštine... Nažalost, kao i često u povijesti hrvatskog naroda ovo priznaje dolazi tek nakon smrti.”

Odajući i na ovaj skromni način zahvalnost pokojnom opatu don Ivi Matijaci svjesni smo da primjer njegova rada i zalaganja na području čuvanja i vrednovanja svekolike kulturne baštine pridonio i osnivanju Gradskog muzeja čiju ćemo obljetnicu ove godine obilježiti. Ljubav prema rodnom gradu, Domovini i Crkvi obilježila je cijeli njegov život, a to Korčula sigurno neće zaboraviti.

prof. Alena Faznić

Miljenko Foretić rođen je u Dubrovniku, 5. svibnja 1939. U rodnom je gradu završio gimnaziju, a 1961. diplomirao je povijest i povijest umjetnosti na Filozofskom fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Godine 1963. i 1965. bio je stipendist Universita cattolica di Sacro Cuore u Rimu. Od 1963. do smrti,

24. prosinca 2003., uz kraće je prekide radio u Zavodu za povijesne znanosti HAZU u Dubrovniku. Kao teatrolog i povjesničar, zainteresiran za široki spektar političkih, kulturnih i književnih tema, u raznim je časopisima, zbornicima i drugi publikacijama objavio više desetaka znanstvenih i stručnih radova, eseja i osvrtu, a u kraćem se vremenskom razdoblju, potkraj 1960.-ih, bavio i kazališnom kritikom, surađujući sa Slobodnom Dalmacijom i Radio Dubrovnikom.

Od 1966. do 1971. bio je glavni urednik Matičnog časopisa Dubrovnik; u toj je funkciji godine 1972. bio pritvoren, a potom optužen i osuđen zbog „širenja nacionalističke-separatističke ideologije”. Sedamnaest je godina bio bez putovnice, a otežavano mu je, pa čak i zabranjivano, javno djelovanje, zbog čega je neke tekstove objavio anonimno. Aktivno je sudjelovao u obnovi rada Matice hrvatske, a poseban je trag ostavio kao pokretač i urednik izdanja njenog dubrovačkog ogranka. U biblioteci Prošlost i sadašnjost te u posebnim izdanjima uredio je tridesetak knjiga i zbornika, među kojima su bile i monografije o velikanima dubrovačkog i hrvatskog glumišta, Milki Podrug-Kokotović i Miši Martinoviću, te dva izdanja knjige Dalibora Foretića, Hrid za slobodu, Dubrovačke ljetne kronike. Ponovo je preuzeo i uređivanje časopisa Dubrovnik, koji je u teškom ratnom i poratnom razdoblju (1990 – 1995), pretvorio u jedan od nauglednijih hrvatskih kulturnih časopisa, osobito poznat po sadržajnim tematskim cjelinama (Dubrovnik u ratu, Sv. Vlaho, Humanizam i renesansa u Dubrovniku, Hrvatska kultura u ozračju Sredozemlja i dr.) Uredio je i niz izdanja drugih izdavača (primjerice, reprezentativnu monografiju Dubrovački ljetni festival 1950/1999), a organizirao je i više skupova (Hrvati i novi svijet, 1992; Pasko Antun Kazali, 1994; Mato Vodopić; 1997) i kulturološka izložba (Marin Držić, 1967; Marin Getaldić, 1968; Ivan Gundulić, 1989; Dubrovačka republika i Francuska revolucija, 1989 i dr.)

Predan svom uredničkom poslu, ali i sustavnom leksikografskom i bibliografskom radu (bio je stalni suradnik Hrvatskog biografskog leksikona), mnoge svoje radove pročitane na raznim simpozijima i skupovima Foretić nije stigao prirediti za tisak, a sličnu je sudbinu doživjelo njegovo životno djelo, studija o povijesti kazališta u Dubrovniku, od ukinuća Dubrovačke Republike 1808. do naših dana, čiji su razasuti fragmenti okupljeni u ovoj knjizi. Izuzmemo li dva turistička vodiča po Dubrovniku (1970, 1997), prve samostalne Foretićeve knjige izdane su tek nakon njegove smrti. Matica hrvatska – Ogranak Dubrovnik tiskala mu je zbornik povijesnih studija Dubrovnik u povijesnim i kulturnim mijenama (2007), te Bibliografiju radova o Petru Kanaveliću (2008).

Miljenko Foretić je bio član Središnjice Matice hrvatske u Zagrebu, te član Društva hrvatskih književnika i Hrvatskog društva kazališnih kritičara i teologa, a za svoj rad dobio je više uglednih nagrada, priznanja i odličja, poput Nagrade grada Dubrovnika – godišnje (1993) i životne (dodijeljene mu posmrtno, 2004.), te reda Danice hrvatske s likom Marka Marulića.

U suradnji s prof. Miljenkom Foretićom 1997. započeo je u Katedralnoj župi niz Književnih večeri i predstavljanja knjiga poznatih autora te koncerata. Između ostalih nastupili su: Pavao Pavličić, Luko Paljetak, Tonko Maroević, Drago Šimundža, Miše Martinović, Stijepo Mijović Kočan, Đuro Pulitika, Veselko Koroman, Mila Pavićević, Ivan Golub, Petar Miloš, Ivica Mlivončić, Nedjeljko Fabrijo, fra Miljenko Stojić, Tomo Vukšić i drugi.

Uredio je dva zbornika: Smokvički zbornik, 1998. i Zbornik Čare, 1999. godine. Katedralna župa ostat će mu trajno zahvalna.

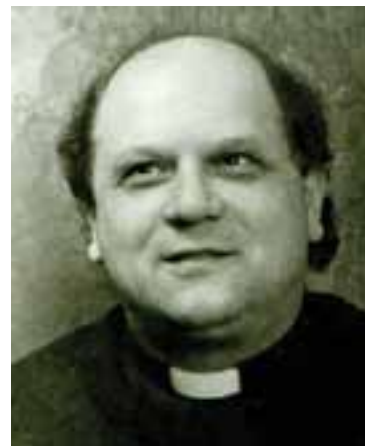
Don Luka Depolo (1942. - 1998.)

Svećenik zahvaćen „temperaturom Isusa Krista“

U petak 10. kolovoza navršilo se točno dvadeset godina otkako je preminuo slavni glavni urednik „Maka“, svećenik don Luka Depolo.

Rodio se 27. siječnja 1942. godine u Korčuli, u obitelji oca Špire i majke Franciske, te je imao još sestru Mariju. Bio je, i cijeloga života ostao, dobar i poslušan sin, nježan i iskren. Baš kao kad je u djetinjstvu, čuvši mamu kako plače, došao i utješio ju riječima: „Ne plači, mama, jer ja ću biti svećenik!“ Dječje su riječi postale zbilja 1966. godine, a iako je kao odrasli svećenik ostao živjeti u Zagrebu, daleko od doma, svoje je roditelje redovito posjećivao. A u njihovim starijim danima, zimi – da ih skloni od oštre bure – nerijetko i dovodio k sebi na stan, točnije „u podstarnarstvo“ jer

don Luka je cijeli život proveo u samostanu sestara milosrdnica u Frankopanskoj ulici u Zagrebu, koje je također zadužio svojom dobrotom i misama za djecu, koje se pamte i danas, jer je on doista znao razgovarati s djecom.

Neumornost puna zanosa

Na mjestu glavnoga urednika „Maka“ don Luka Depolo proveo je pune 24 godine i sve to vrijeme bio je pun zanosa i ljubavi prema onome što radi, a još više prema onima – djeci i vjeroučiteljima – za koje je radio. Smišljao je i vodio vjeronaučna natjecanja i nagradna putovanja, pisao i uređivao knjige, osobno pohodio i na stranice „Maka“ dovodio misionare (i sv. Majku Tereziju i slugu Božjega o. Antu Gabrića), neumorno tražio i nalazio nove suradnike za raznolike „Makove“ rubrike i nove akcije, od mjuzikala do čokoladica sa sličicama svetaca...

Nositelj „najjačega lijeka“

Možda još gorljiviji bio je u odnosu prema bolesnicima, koji su bili njegovo „slobodno vrijeme“ jer nije bilo dana a da on nije obilazio bolnice, tješeci i pomažući onima u bolesti. Zauzima se za njih i kod liječnika, za obavljanje pregleda i operacija, no još više – pružao im je „liječak“ jači od svih lijekova: razgovor, topli stisak ruke, dolazak kad su ih svi drugi zaboravili... Nosio im je sa sobom uvijek i Isusa, kako u euharistiji tako i u vlastitoj vedrini i optimizmu. Bolesnicima je posvetio i svoju nezaboravnu rubriku „braća naša zaboravljena“, pisanu za Glas Koncila.

„Izgorio“ za Isusa

I onda, u ljeto 1998. – nakon još jedne završene „Makove godine“ i „Tribusova“ izleta – don Luku je, na njegovoj rodnoj Korčuli, nenadano zahvatila visoka temperatura koja nije popuštala, sve dok dragi i dobri svećenik nije preminuo... Njegovi su roditelji (koji su od tuge za sinom, oboje umrli ni pet godina nakon njega) na prvu obljetnicu don Lukine smrti sjetili jedne njegove propovijedi sv. Vinku Paulskom, kad je govorio kako je toga sveca dobrote i molitve „zahvaćala temperatura, ognjica Isusa Krista“. Pa su i sami, u spomen na svojega sina napisali: „Vjerujemo i nadamo se da je Lukina temperatura od 25. srpnja do njegova usnuća 10. kolovoza, u kojoj je stvarno izgorio, bila znak njegove zaljubljenosti u Isusa Krista i znak čista predanja u Očevu volju.“ Danas, nakon 20 godina, svi koji smo ga poznavali, sigurni smo u to!

DON MARTIN SENTIĆ, UMIROVLJENI SVEĆENIK DUBROVAČKE BISKUPIJE

U Svećeničkom domu u Dubrovniku u ponedjeljak, 24. rujna preminuo je don Martin Sentić, umirovljeni svećenik Dubrovačke biskupije.

Rođen je 24. srpnja 1932. godine u Gradcu kraj Neuma, od roditelja pokojnih Vida i Anice Begušić. Gimnaziju je završio u Dubrovniku, a teologiju u Splitu i Zagrebu. Za svećenika je zaređen u Zagrebu 29. lipnja 1959. godine.

Prvu službu vršio je u župi Svetog Spasa Vitaljini kojom je upravljao do 1964. godine. Kroz to vrijeme opsluživao je i župu Gospe Karmelske u Pločicama kroz tri godine. Nakon Konavala, 1964. godine služio je jednu godinu u župi sv. Petra u Čari, a potom je ponovno u Vitaljini do 1968. godine.

Od 1968. upravljao je župom u sv. Stjepana u Zatonu, a dvije godine kasnije ide u Hrvatsku katoličku misiju u Ingolstadt /Njemačka. U Njemačkoj je radio do umirovljenja 1998. godine a potom se vraća i živi u Dubrovniku sve do smrti. Godine 2009. proslavio je svoju zlatnu misu.

Posebno su mu na srcu bila prava čovjeka pa je svoja razmišljanja i nastojanja oko prirodnih prava i dužnosti svakoga čovjeka sažeo u složenicu latinskog podrijetla jurahominizam (čovjekopravlje), o čemu je objavio i knjigu.

Dobitnik je mnogih domaćih i međunarodnih priznanja za svoju angažiranost i brigu oko prava i dužnosti svakoga čovjeka, utemeljenu na, kako je isticao, Povelji o pravima čovjeka UN-a (New York, 1945), Evanđelju Isusa Krista, i na Općoj deklaraciji UN-a o pravima čovjeka (Pariz, 1948). Tri puta je bio nominiran za Nobelovu nagradu za mir, a dobitnik je i visokih priznanja poput onog Hrvatskog helsinškog odbora za promicanje međuvjerskog dijaloga 2003. godine ili Reda hrvatskog pletera od prvoga predsjednika Republike Hrvatske dr. Franja Tuđmana.

Pokop pokojnog don Martina Sentića bio je u rodnom Gradcu u utorak, 25. rujna u 16.30 sati. Misu zadušnicu u župnoj crkvi Uznesenja Blažene Djevice Marije i pokop predvodio je dubrovački biskup mons. Mate Uzinić.

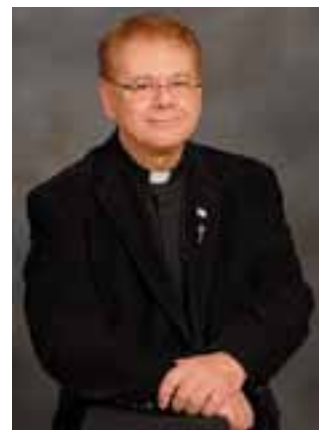
FR. DANIEL MIHO MRNAREVIĆ, DUBROVČANIN KOJI JE KAO SVEĆENIK SLUŽIO U SAD-u

Fr. Daniel Miho Mrnarević, svećenik u američkoj biskupiji Fargo u Sjevernoj Dakoti, rodom iz Dubrovnika, preminuo je u nedjelju, 23. rujna u bolnici u Fargu.

Rođen je 25. rujna 1950. godine od roditelja pokojnih Jele i Nikole Mrnarević i odrastao je u Dubrovniku. Studirao je pravo na Sveučilištu u Zagrebu i za vrijeme studija se odlučio za svećeništvo. Otišao je u malo sjemenište u Zagreb, a onda se priključio Redu cistercita u Austriji 1974. godine. Za svećenika je zaređen 2. srpnja 1984. godine. Diplomirao je teologiju kao i monašku povijest i duhovnost na prestižnom Papinskom sveučilištu Sveti Anselmo u Rimu. Godine 1985. godine na Papinskom sveučilištu sv. Tome Akvinskog stekao je licencijat iz teologije.

Na poziv mons. Jamesa Sullivana, biskupa Farga, otišao je u Sjedinjene Američke Države krajem 1988. godine, a 1994. godine postao je američki državljanin. Fr. Dan (kako su ga zvali prijatelji) služio je u župama Sjeverne Dakote: Walhalla/Bathgate, Rugby/Knox, Velve/Karlsruhe, Grand Forks i Manvel. Petnaest godina bio je predavač u programu Obrazovanje za župne službe, aktivno je bio uključen u Mali tečaj Kursiljo te u program za stalne đakone u biskupiji. Organizirao je brojna hodočašća u Italiju dijeleći svoju ljubav prema općoj i crkvenoj povijesti.

Misa zadušnica bila je u četvrtak, 27. rujna u 11 sati u katoličkoj crkvi sv. Marije u Grand Forksu u Sjevernoj Dakoti. Pokopan je na mjesnom groblju.

UMRLI

Marija Vicić 30.1.1924. – 16.7.2018.
 Marijana Puhijera 2.2.1969. – 23.7.2018.
 Laura Wolitz 15.4.1920. – 24.8.2018.
 Kristina Romović 3.5.1929. – 4.9.2018.
 Franko Petković 15.10.1947. – 5.9.2018.
 Antonijeta Stojić 8.6.1936. – 11.10.2018.
 Ana Pregelj 25.4.1969. – 24.10.2018.
 Ane Đurđević 16.5.1931. – 26.10.2018.

KRŠTENI

Leopold Soldo, 24.3.2018., Frano i Ana r. Perković
 Petra Franušić, 1.4.2018., Tomislav i Marijana r. Rogić
 Leopold Stjepanović, 1.4.2018., Mato i Valentina r. Kulaš
 Marta Noković, 1.4.2018., Marijo i Lucija r. Miletić
 Filip Niko Franjo Radić, 12.8.2018., Veljko i Sanja r. Filipović
 Eva Sabljčić, 12.8.2018., Alan i Katarina r. Miškić
 Ivano Lučan, 25.8.2018., Kristijan i Lidija r. Štrok
 Aura Tereza Dobrosravić, 16.9.2018., Vlaho i Katija r. Rossi
 Maro Šimo Antun Pavlič, 16.9.2018., Srđan i Nera r. Kosjerina
 Davor Jules Blaugnard, 17.9.2018., David i Ana Blaugnard
 Kruno Lončar, 22.9.2018., Cvitko i Dragica r. Granc
 Mia Jerković, 23.9.2018., Toni i Blaženka r. Smojver
 Luce Šimunović, 23.9.2018., Mato i Andrea Šimunović
 Marino Ivanović, 23.9.2018., Maro i Nina Meštrović
 Ivan Njirić, 30.9.2018., Đivo i Zrinka r. Puljizević
 Emili Njirić, 30.9.2018., Đivo i Zrinka r. Puljizević
 Vito Nadramija, 20.10.2018., Antun i Petra r. Zorić
 Ivano Noa Čarapina, 21.10.2018., Ivan i Alvina Nikol Gorinjac
 Bernard Čarapina, 21.10.2018., Ivan i Alvina Nikol Gorinjac
 Đivo Matušić, 28.10.2018., Marijo i Ana r. Kodelli
 Iva Lučić, 28.10.2018., Pavo i Đurđica Vlahusin
 Mara Cullhaj, 28.10.2018., Bledian i Lea r. Pavlović
 Petar Lazarević, 4.11.2018., Stjepan i Paula r. Kusalić
 Orsat Katušić, 24.11.2018., Perica i Neda r. Plenković
 Ante Aerlić, 2.12.2018., Josip i Magdalena r. Jeljenić
 Anamarija Šerbu, 9.12.2018., Vedran i Meri r. Klaić

VJENČANI

2.8.2018. Joshua Harry Somerville-Crooper i Colette Marysia Parsons
 3.8.2018. Ashley John Campton i Emma Louise Ottaviano
 3.8.2018. Patrick Joseph O'Brien i Gillian Edel Browne
 4.8.2018. Daniel Martin Curran i Rachel Marie Ferry
 7.8.2018. Darius Oliver Doria i Maria Victoria Magno
 13.8.2018. Andrew Simon Viggars i Nicola Ann Askey
 18.8.2018. Pero Lujak i Matea Žuvelek
 20.8.2018. James Curtis Beachum i Anja Idžaković
 22.8.2018. Michael Patrick Culhane i Cora Anne Margaret Collins

24.8.2018. Christopher Thomas Gormley i Sarah Jane Reid
 25.8.2018. Dario Gogić i Sandy Jasmin Sorge
 25.8.2018. Florian Flierenbaum i Katarina Pohlod
 25.8.2018. Tino Štambuk i Željana Udovičić
 27.8.2018. Christopher Ennion i Louise Imelda Donnelly
 1.9.2018. Christopher Culligan i Niamh Walsh
 1.9.2018. Mato Miloslavić i Patricia Brković
 2.9.2018. Daniel Walter Daugerdas i Tiana Marie Taylor
 4.9.2018. Daniel Gareth Jones i Laureen Anne O'Neill
 5.9.2018. Miroslav Krešić i Toni Matie Kaul
 8.9.2018. Krešimir Veig i Mirna Tomašević
 8.9.2018. Pero Prce i Loreta Ferk
 9.9.2018. John Michael Thelan i Bernadette Christine Doherty
 10.9.2018. Anthony Bernard Hennessy i Anamaria Kapulica
 14.9.2018. Pero Kojan i Petra Burić
 15.9.2018. Darko Krmek i Ines Kihak
 15.9.2018. Luko Musladin i Kristina Pulić
 15.9.2018. Michael Roesli i Jovita Bernadette Widjaja
 15.9.2018. Marko Juračić i Marija Zadil
 18.9.2018. Daniel Mazur i Valerie Huang
 22.9.2018. Daniel Krmek i Nikolina Obradović
 22.9.2018. Stanko Mamojlović i Marilyn Consuelo Hines Lexcano
 22.9.2018. Pero Matušić i Kristina Franušić
 28.9.2018. Clive Michael O'Reilly i Nicola Leona Kinsella
 29.9.2018. Mato Bogdan i Ivana Bartulović
 29.9.2018. Antun Bačić i Patrycja Dominika Petero
 30.9.2018. Đivo Njirić i Zrinka Puljizević
 6.10.2018. Gilbert Augustine Betancourt i Vanessa Solis
 13.10.2018. Josip Santini i Lorena Brailo
 13.10. 2018. Ivan Fabijanović i Katarina Šiljeg
 18.10.2018. Niko Brautović i Marijana Soldo
 20.10.2018. Nikša Butjer i Nicole Lim EE Zing
 26.10.2018. Juraj Pustić i Monika Lalić
 26.10.2018. Nikša Radičević i Marija Čoro
 27.10.2018. Marko Dobrosravić i Renata Roman
 3.11.2018. Luka Štambuk i Petra Sagrestano
 3.11.2018. Josip Perković i Nika Đirlić
 3.11.2018. Nikša Butigan i Martina Obradović
 10.11.2018. Matej Brajak i Nikolina Handabaka
 17.11.2018. Maro Vodopić i Petra Topolnjak
 1.12.2018. Pavo Kostopeč i Marijeta Alilović

Krštenje: Ivano Noa i Bernard Čarapina, 21.10.2018

Krštenje: Petar Lazarević, 4.11.2018

Katica i Branko Štrok, 40 godina braka, 25.8.2018.

Vjenčanje: Luka Štambuk i Petra Sagrestano, 3.11.2018.

Dakonsko ređenje: don Robert Karačić, don Josip Mudri i don Tonći Ante Prizmić, 9.11.2018.

Dubrovačani u Ragusi, 10. listopada 2018.